

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

της

ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ανέστης Λαδάς

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη, 2018

Αφιερώνεται στους γονείς μου, Χρήστο και Ευαγγελία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο “ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ” εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στηριζόμενη στην εγχώρια και διεθνή βιβλιογραφία και αρθρογραφία.

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Ανέστη Λαδά, για τις γνώσεις που μου μετέδωσε, τις πολύτιμες συμβουλές, την αμέριστη καθοδήγηση, την καθοριστική συμβολή, καθώς και την ενισχυτική και σύγχρονος ενθαρρυντική κριτική του κατά την εκπόνηση της εν λόγω διπλωματικής εργασίας.

Ακόμη, πολλές ευχαριστίες στους συμμετέχοντες στην έρευνα και τις εταιρείες για τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσαν προκειμένου να απαντήσουν με υψηλό βαθμό ανταπόκρισης το ερωτηματολόγιο.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την αστείρευτη δύναμη που μου προσέφεραν, καθώς και για την πολύτιμη συναισθηματική και οικονομική στήριξη τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία, συντάχθηκε με σκοπό να παρουσιάσει τη συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στην λειτουργία της επιχείρησης, τόσο σε θεωρητικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, η εργασία αποτελείται από δυο μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελεί τη θεωρητική ανάλυση όπου εξετάζονται οι κίνδυνοι και οι ανάγκες των επιχειρήσεων διεθνώς. Ακόμη, γίνεται αναφορά στις διαδικασίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά παρουσιάζοντας ορθές οικονομικές καταστάσεις και ακριβή αποτελέσματα, και κατ'επέκταση αποτρέπουν τη δημιουργία απάτης και κινδύνου εις βάρος της επιχείρησης. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα προτύπων ελέγχου αλλά και το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τον εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο των ανθρώπων που εκτελούν τις διαδικασίες αυτές.

Στο δεύτερο μέρος, διεξάγεται έρευνα σε εγχώριο επίπεδο, με σκοπό την αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των ελληνικών επιχειρήσεων. Το δείγμα περιλαμβάνει 50 τυχαίες επιχειρήσεις όλων των κλάδων και η έρευνα διεξάγεται με τη χρήση ερωτηματολογίου. Επιπλέον, ακολουθεί η παρουσίαση και η ανάλυση των στατιστικών αποτελεσμάτων της ερευνητικής εργασίας η οποία στηρίζεται στις ερευνητικές υποθέσεις που έχουν οριστεί κατά τη διεξαγωγή της έρευνας.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον καθώς αντικατοπτρίζουν τη συμβολή των εργαζομένων στην διεξαγωγή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, δημιουργούνται προς το κοινό προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και τίθενται ιδέες για μελλοντική ανάλυση με στόχο να υπάρξει μεγέθυνση της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το θέμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	iv
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	
1.1 Εισαγωγικά.....	1
1.2 Σκοπός.....	2
1.3 Δομή.....	2
Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική Επισκόπηση	
2.1 Εισαγωγή.....	4
2.2 Αξιολόγηση Ποιότητας Εσωτερικού Ελέγχου.....	4
2.3 Οι Κυριότερες Έρευνες.....	10
2.4 Συμπεράσματα Κεφαλαίου.....	11
Κεφάλαιο 3 Θεσμικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου	
3.1 Εισαγωγή.....	14
3.2 Θεσμικό Πλαίσιο Για Τη Λειτουργία Του Εσωτερικού Ελέγχου.....	14
3.3 Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου.....	15
3.4 Αναγκαιότητα Του Εσωτερικού Ελέγχου.....	21
3.5 Συμπεράσματα.....	25
Κεφάλαιο 4: Στατιστική Ανάλυση	
4.1 Σκοπός Και Στόχοι Της Έρευνας.....	26
4.2 Ερευνητικές Υποθέσεις.....	26
4.3 Επιλογή Δείγματος.....	27
4.4 Μέθοδος Συλλογής Δεδομένων.....	27
4.5 Περιγραφή Ερωτηματολογίου (βλέπε Παράρτημα).....	28
4.6 Αποτελέσματα.....	29
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα Περιορισμοί Και Προτάσεις Για Μελλοντική Έρευνα	
5.1 Εισαγωγή.....	59
5.2 Συμπεράσματα Έρευνας.....	59
5.3 Περιορισμοί Έρευνας.....	61
5.4 Προτάσεις Για Μελλοντική Έρευνα.....	62
Βιβλιογραφία.....	63
Παράρτημα.....	72

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Κεφάλαιο 4: Στατιστική Ανάλυση

4.3 Επιλογή Δείγματος

Πίνακας 4.3: Πίνακας κλάδου δραστηριότητας των επιχειρήσεων του δείγματος.....27

4.5 Περιγραφή Ερωτηματολογίου (βλέπε Παράρτημα)

Πίνακας 4.5: Αριθμητική κλίμακα για τη βαθμολόγηση των ερωτήσεων.....28

4.6 Αποτελέσματα

Πίνακας 4.6.1: Η επιχείρηση προβαίνει στην αξιολόγηση του προσωπικού της;29

Πίνακας 4.6.2: Είναι σαφής ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων των εργαζομένων;.....30

Πίνακας 4.6.3: Θεωρείτε πως ο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα;.....31

Πίνακας 4.6.4: Υπάρχει εναλλαγή στους ελεγκτές που επιθεωρούν το κατάστημά σας;.....32

Πίνακας 4.6.5: Υπάρχει διαχωρισμός των καθηκόντων στην επιχείρησή σας;.....33

Πίνακας 4.6.6: Η διοίκηση μεταδίδει τη σημασία ηθικής συμπεριφοράς στο σύνολο της επιχείρησής;.....34

Πίνακας 4.6.7: Το προσωπικό υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου επαρκεί για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων του;.....35

Πίνακας 4.6.8: Το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι έμπειρο και εξειδικευμένο;.....36

Πίνακας 4.6.9: Υπάρχουν προσωπικές - φιλικές σχέσεις ανάμεσα στον ελεγκτή και τους υπαλλήλους;.....37

Πίνακας 4.6.10: Έχει ο εσωτερικός ελεγκτής πρόσβαση σε όλα τα αρχεία και τις πληροφορίες της επιχείρησής;.....38

Πίνακας 4.6.11: Τα στελέχη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου έχουν επαρκή γνώση των ΔΠΧΑ;.....39

Πίνακας 4.6.12: Ο προϋπολογισμός του τμήματος εσωτερικού ελέγχου ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησής;.....40

Πίνακας 4.6.13: Πιστεύετε ότι αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά θα μπορούσε να εντοπιστεί από την επιχείρησή;.....41

Πίνακας 4.6.14: Αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά πιθανότατα να εντοπιζόταν και να τιμωρόνταν;.....42

Πίνακας 4.6.15: Η επιχείρηση εφαρμόζει τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών;.....43

Πίνακας 4.6.16: Η διοίκηση της επιχείρησης εφαρμόζει τις προτάσεις των εσωτερικών ελεγκτών;.....	44
Πίνακας 4.6.17: Υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στον εσωτερικό έλεγχο και τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης;.....	45
Πίνακας 4.6.18: Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού σφαλμάτων;.....	46
Πίνακας 4.6.19: Υπάρχουν πιέσεις στο εργασιακό περιβάλλον που ωθούν τους υπαλλήλους στην απάτη;.....	47
Πίνακας 4.6.20: Ο διευθυντής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου;.....	48
Πίνακας 4.6.21: Υπάρχει ειδική υπηρεσία ελέγχου για κάθε τμήμα;.....	49
Πίνακας 4.6.22: Η επιχείρηση διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου;.....	50
Πίνακας 4.6.23: Η επιχείρηση έχει υιοθετήσει τηλεφωνική γραμμή όπου οι πελάτες, προμηθευτές μπορούν να κάνουν καταγγελία σχετικά με μια απάτη;.....	51
Πίνακας 4.6.24: Ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εσωτερικού ελέγχου εκτελεί παράλληλα και άλλα καθήκοντα;.....	52
Πίνακας 4.6.25: Ελέγχονται καθημερινά από αρμόδιο στέλεχος οι προβλεπόμενες ημερήσιες καταστάσεις ελέγχου;.....	53
Πίνακας 4.6.26: Σε ποια από τις παρακάτω λειτουργίες θεωρείτε ότι η διοίκηση θεωρεί τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου περισσότερο σημαντική;.....	54
Πίνακας 4.6.27: Από πόσα μέλη αποτελείται η Επιτροπής Ελέγχου;.....	55
Πίνακας 4.6.28: Ποια είναι η συχνότητα ενημέρωσης του Δ.Σ. της εταιρείας από την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου;.....	56
Πίνακας 4.6.29: Ποια από τα παρακάτω μέσα χρησιμοποιεί η επιχείρηση προκειμένου να αποφύγει ακούσια ή εκούσια παραποίηση των στοιχείων της επιχείρησης;.....	57
Πίνακας 4.6.30: Ποιες γνώσεις στους τομείς λογιστικής και ελεγκτικής έχει ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου;.....	58

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Κεφάλαιο 4: Στατιστική Ανάλυση

4.6 Αποτελέσματα

Διάγραμμα 4.6.1: Γράφημα για την 1 ^η ερώτηση.....	29
Διάγραμμα 4.6.2: Γράφημα για την 2 ^η ερώτηση.....	30
Διάγραμμα 4.6.3: Γράφημα για την 3 ^η ερώτηση.....	31
Διάγραμμα 4.6.4: Γράφημα για την 4 ^η ερώτηση.....	32
Διάγραμμα 4.6.5: Γράφημα για την 5 ^η ερώτηση.....	33
Διάγραμμα 4.6.6: Γράφημα για την 6 ^η ερώτηση.....	34
Διάγραμμα 4.6.7: Γράφημα για την 7 ^η ερώτηση.....	35
Διάγραμμα 4.6.8: Γράφημα για την 8 ^η ερώτηση.....	36
Διάγραμμα 4.6.9: Γράφημα για την 9 ^η ερώτηση.....	37
Διάγραμμα 4.6.10: Γράφημα για την 10 ^η ερώτηση.....	38
Διάγραμμα 4.6.11: Γράφημα για την 11 ^η ερώτηση.....	39
Διάγραμμα 4.6.12: Γράφημα για την 12 ^η ερώτηση.....	40
Διάγραμμα 4.6.13: Γράφημα για την 13 ^η ερώτηση.....	41
Διάγραμμα 4.6.14: Γράφημα για την 14 ^η ερώτηση.....	42
Διάγραμμα 4.6.15: Γράφημα για την 15 ^η ερώτηση.....	43
Διάγραμμα 4.6.16: Γράφημα για την 16 ^η ερώτηση.....	44
Διάγραμμα 4.6.17: Γράφημα για την 17 ^η ερώτηση.....	45
Διάγραμμα 4.6.18: Γράφημα για την 18 ^η ερώτηση.....	45
Διάγραμμα 4.6.19: Γράφημα για την 19 ^η ερώτηση.....	46
Διάγραμμα 4.6.20: Γράφημα για την 20 ^η ερώτηση.....	47
Διάγραμμα 4.6.21: Γράφημα για την 21 ^η ερώτηση.....	48
Διάγραμμα 4.6.22: Γράφημα για την 22 ^η ερώτηση.....	49
Διάγραμμα 4.6.23: Γράφημα για την 23 ^η ερώτηση.....	50
Διάγραμμα 4.6.24 Γράφημα για την 24 ^η ερώτηση.....	51
Διάγραμμα 4.6.25: Γράφημα για την 25 ^η ερώτηση.....	52
Διάγραμμα 4.6.26: Γράφημα για την 26 ^η ερώτηση.....	53
Διάγραμμα 4.6.27: Γράφημα για την 27 ^η ερώτηση.....	54
Διάγραμμα 4.6.28: Γράφημα για την 28 ^η ερώτηση.....	55
Διάγραμμα 4.6.29: Γράφημα για την 29 ^η ερώτηση.....	56
Διάγραμμα 4.6.30: Γράφημα για την 30 ^η ερώτηση.....	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικά

Η αποστολή του Εσωτερικού Ελέγχου είναι η ενίσχυση και η προστασία την αξία του οργανισμού, παρέχοντας αντικειμενική και βάσει κινδύνων διαβεβαίωση, συμβουλές και πληροφόρηση καθώς και συνεχή εξέλιξη η οποία περιλαμβάνει μια πληθώρα εξειδικευμένων τεχνικών διεργασιών. Για τη σωστή διεξαγωγή των τεχνικών διεργασιών απαιτείται η απασχόληση όλο και περισσότερων εργαζομένων με αποτέλεσμα να έχει καταστεί εξαιρετικά δύσκολη η άσκηση της προσωπικής επίβλεψης από τα στελέχη. Συνέπεια αυτής της διαδικασίας, είναι το στέλεχος να μην έχει τη δυνατότητα να αξιολογήσει τα λειτουργικά αποτελέσματα και την οικονομική θέση της επιχείρησης και συνεπώς βασίζει τις προτάσεις και τα σχέδια του στα πορίσματα των λογιστικών και στατιστικών εκθέσεων. Οι εκθέσεις, περιλαμβάνουν και παρουσιάζουν τις τρέχουσες εξελίξεις και τις συνθήκες της επιχείρησης.

Οι πληροφορίες που πηγάζουν από τις εκθέσεις, επιτρέπουν στη διοίκηση να ελέγχει και να κατευθύνει την επιχείρηση. Η διοίκηση είναι σε θέση να γνωρίζει αν και κατά πόσο εφαρμόζονται η πολιτική που καθορίστηκε, αν λαμβάνονται υπόψη οι κυβερνητικές ρυθμίσεις, αν η οικονομική της θέση είναι υγιείς, αν οι λειτουργίες της είναι αποδοτικές και αν οι σχέσεις μεταξύ των τμημάτων είναι αρμονικές. Οι αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση γίνονται πολιτική της εταιρείας και πρέπει να ανακοινωθεί σε όλους τους εργαζομένους της εταιρείας και να ακολουθηθεί με συνέπεια ώστε να αποφέρει τα βέλτιστα αποτελέσματα.

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να συνεισφέρει στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την πολιτική της εταιρείας. Επιπλέον, η διοίκηση λαμβάνει την ευθύνη για την επαρκή και αξιόπιστη τήρηση των λογιστικών βιβλίων και την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.

Τα τελευταία χρόνια, η οικονομική ύφεση έχει συντελέσει στην αναβάθμιση του ρόλου του εσωτερικού ελεγκτή καθώς και στην ενδυνάμωση της σημασίας που δίνεται στον εσωτερικό έλεγχο.

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει σπουδαίο ρόλο και στην εργασία του ανεξάρτητου ορκωτού λογιστή. Η ποιότητα του εφαρμοζόμενου εσωτερικού ελέγχου, καθορίζει το πρότυπο της εξέτασης της. Οι ορκωτοί λογιστές μελετούν και αξιολογούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό να προσδιορίσουν την έκταση και την κατεύθυνση της

ελεγκτικής δουλειάς, που είναι αναγκαία για να μπορέσουν να εκφράσουν με ειλικρίνεια τη γνώμη τους επάνω στην ακεραιότητα των οικονομικών εκθέσεων.

1.2 Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η αποτύπωση και η εξέταση του εσωτερικού ελέγχου τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Εξετάζονται οι κίνδυνοι καθώς και οι ανάγκες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπες σήμερα οι επιχειρήσεις υπό το πρίσμα των προτύπων ελέγχου αλλά και του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου. Έτσι επιχειρείται η αναλυτική περιγραφή της έννοιας του εσωτερικού ελέγχου, της ιστορικής εξέλιξης αυτής καθώς και το έργο της.

Βασικά ερωτήματα που καλούνται να απαντηθούν είναι: εάν οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, εάν η διοίκηση εφαρμόζει τις προτάσεις των εσωτερικών ελεγκτών, εάν υπάρχει συνεργασία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου με τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης, εάν το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι έμπειρο και εξειδικευμένο καθώς επίσης και εάν κάποιος από το προσωπικό της εταιρείας διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά θα μπορούσε να εντοπιστεί και να τιμωρηθεί.

1.3 Δομή

Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη, κυρίως, αναλύεται το θεωρητικό υπόβαθρο του θέματος ενώ στη συνέχεια περιλαμβάνεται μια εμπειριστατωμένη έρευνα σε ελληνικό επίπεδο επιχειρήσεων όπου εξάγονται και τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

Αναλυτικότερα, τα κεφάλαια της εργασίας διαχωρίζονται ως εξής:

- Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται επεξηγηματικά και εισαγωγικά στοιχεία της εργασίας, ο σκοπός υλοποίησης της καθώς και τα βασικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται λεπτομερής βιβλιογραφική επισκόπηση προκειμένου να αναλυθεί και να συγκεντρωθεί η υπάρχουσα βιβλιογραφία σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της.
- Στο τρίτο κεφάλαιο, διατυπώνεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και αναλύονται τα κυριότερα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου.

- Στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας, αναλύεται το δείγμα που επιλέχθηκε, διατυπώνονται τα ερευνητικά ερωτήματα, και στη συνέχεια παρουσιάζονται και ερμηνεύονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου.
- Στο πέμπτο κεφάλαιο, εξάγονται τα συμπεράσματα της έρευνας και πραγματοποιείται η σύνοψη της μελέτης. Επιπλέον, τίθενται προτάσεις προς το κοινό για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο, η εργασία θα στηριχθεί στη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς και σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και θα διερευνηθούν σχετικές εργασίες γύρω από τον εσωτερικό έλεγχο.

Μέσα σε μια επιχείρηση, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου συνεπάγεται κόστος και προκειμένου να είναι αξιόπιστος για την επιχείρηση οφείλει να επιτυγχάνει τους στόχους για τους οποίους έχει θεσμοθετηθεί. Προϋπόθεση του εσωτερικού ελέγχου είναι η εφαρμογή των κανονισμών, των νόμων και των αποφάσεων της διοίκησης. Σε περίπτωση εσωτερικών προβλημάτων, ο εσωτερικός έλεγχος εντοπίζει τις παραλήψεις και τις αδυναμίες και παρουσιάζει λύσεις.

Παλαιότερα οι ερευνητές ασχολήθηκαν σχετικά με τον βαθμό με τον οποίο συνδέεται η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με την ρεαλιστική χρηματοοικονομική εικόνα της επιχείρησης. Σε αυτό το σημείο θα παρουσιαστούν ορισμένα υποδείγματα τα οποία ασχολήθηκαν με το παραπάνω ζήτημα τα οποία παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες και ορισμένες διαφορές.

2.2 Αξιολόγηση Ποιότητας Εσωτερικού Ελέγχου

Αξίζει να αναφερθούμε στην έννοια της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου καθώς ο DeAngelo όρισε ως ποιότητα ελέγχου την εκτίμηση από την αγορά της πιθανότητας ένας ελεγκτής να ανακαλύψει μια παρατυπία στο λογιστικό σύστημα και την αναφέρει. Δύο χαρακτηριστικά του ορισμού της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου είναι η αναφορά κάποιας δυσλειτουργίας αφού πρώτα εντοπιστεί. Οι ικανότητες του ελεγκτή, τα μέσα που έχει στη διάθεση του και οι διαδικασίες που ακολουθεί αποκαλύπτουν την πιθανότητα να εντοπιστεί μια απάτη. Επίσης σημαντικό θεωρείται το μέγεθος του δείγματος που χρησιμοποιεί ο ελεγκτής και οι πολυπλοκότητες κάθε επιχείρησης. Η ανεξαρτησία που απολαμβάνει ο ελεγκτής συνδέεται άμεσα με την πιθανότητα αναφοράς των ευρημάτων αυτών.

Οι Hunton, Libby και Mazza το 2016 απέδειξαν, ότι η διοίκηση είναι λιγότερο πιθανό να κάνει δημιουργική λογιστική σε περιπτώσεις που υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια (Prawitt, et al., 2009).

Η σημασία και η έννοια του εσωτερικού ελέγχου, έχει υποστεί πολλαπλές αλλαγές κατά το πέρασμα των χρόνων ως αποτέλεσμα των κοινωνικών και οικονομικών μεταβολών της κοινωνίας. Ο όρος εσωτερικός έλεγχος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1992 όπου κατά την αρχή της εμφάνισης του σκοπός ήταν να επιβλέπει τις λειτουργίες της επιχείρησης.

Η επιτροπή Cadbury¹, έκανε μια βασική παραδοχή, ότι ο εσωτερικός έλεγχος εντοπίζει τους πιθανούς κινδύνους τους οποίους μπορεί να αντιμετωπίσει μια επιχείρηση ως αποτέλεσμα απάτης ή ανεπάρκειας εκτέλεσης των καθηκόντων από τα στελέχη της ή από τους εργαζόμενους της. Στις έντονες αλλαγές που έχει υποστεί η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου κατά το πέρασμα των χρόνων έχουν συμβάλει η ανάγκη για περισσότερες πληροφορίες από την επιχείρηση και η αλλαγή στις μεθόδους ελέγχου ως αποτέλεσμα της προόδου της τεχνολογίας.

Η επιτροπή COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), αποφάσισε να δώσει ένα ορισμό σχετικά με την έννοια του εσωτερικού ελέγχου. Κατά την COSO, «εσωτερικός έλεγχος είναι μια διαδικασία, η οποία επηρεάζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) της εταιρείας, τη διοίκηση και το υπόλοιπο προσωπικό και είναι σχεδιασμένη να παρέχει επαρκή διαβεβαίωση» όσον αφορά την επίτευξη των παρακάτω στόχων:

- Την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των λειτουργιών.
- Την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.
- Τη συμμόρφωση με τους εφαρμοστέους νόμους και κανονισμούς (COSO, 1992).

Η επαρκής διαβεβαίωση σχετικά με την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών μέσα στην επιχείρηση, τη συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς της επιχείρησης καθώς και η αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων κρίνεται απαραίτητη. Με την προσθήκη της λέξης αποτελεσματικότητα παρατηρείται η μεγαλύτερη αλλαγή στον εσωτερικό έλεγχο για πάνω περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες (Spira and Page, 2002).

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών το 1999 έδωσε έναν νέο ορισμό σχετικά με την έννοια του εσωτερικού ελέγχου. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια αντικειμενική, ανεξάρτητη, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα με σκοπό να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθάει τον οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μια συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση

¹ 2 Η επιτροπή πήρε το όνομά της από τον Andrian Cadbury, ο οποίος ήταν και ο πρόεδρος της.

της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και της Διοίκησης (Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, 2005).

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, η ανάλυση του ορισμού του εσωτερικού ελέγχου είναι πολύ χρήσιμη προκειμένου να κατανοηθούν οι στόχοι που καλείται να επιτύχει ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαχωρίζεται από τον εξωτερικό έλεγχο καθώς η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου είναι αναγκαία προϋπόθεση επιτυχίας. Εάν τα πρόσωπα που πραγματοποιούν τον εσωτερικό έλεγχο δεν είναι ανεξάρτητα, τότε ο έλεγχος δεν θεωρείται αποτελεσματικός. Βασική προϋπόθεση βελτίωσης των λειτουργιών και διαδικασιών της επιχείρησης είναι η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών του εσωτερικού ελέγχου.

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να βοηθήσει την επιχείρηση να επιτύχει τους στόχους της δια μέσου των συμβουλευτικών και διαβεβαιωτικών εργασιών. Το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή διαθέτει ένα συγκεκριμένο συστηματικό πλαίσιο συμπεριφοράς και περιγράφεται στα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου. Στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι να αξιολογήσει τις λειτουργίες της επιχείρησης, να συμβάλει στην αποτελεσματικότητα της επιχείρησης σε θέματα διαχείρισης κινδύνων, συστημάτων ελέγχου καθώς και διαδικασιών διοίκησης.

Ο τελευταίος ορισμός του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών ενσωματώνει μια λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, η οποία είναι σχετική με τη συμβολή του στους κινδύνους της επιχείρησης. Ο κίνδυνος είναι βασικό στοιχείο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Οι κίνδυνοι είναι απρόβλεπτοι και δεν υπάρχει απόλυτη διασφάλιση για την αποφυγή τους. Οι ανθρώπινες ενέργειες μπορούν να μειώσουν τους πιθανούς κινδύνους, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορούν να τους εξαλείψουν τελείως. Ο κίνδυνος και η αβεβαιότητα είναι στενά συνδεδεμένες έννοιες με την ανθρώπινη φύση. Η ιστορική εξέλιξη της έννοιας του κινδύνου μπορεί να αναζητηθεί στην προ-σύγχρονη εποχή όταν ο κίνδυνος ήταν συνδεδεμένος με φυσικά φαινόμενα τα οποία ήταν πέραν της ανθρώπινης δύναμης (Spira and Page, 2002)

Χαρακτηριστικό των ποιοτικών αλλαγών που έχει υποστεί η έννοια του εσωτερικού ελέγχου είναι ότι υπάρχει μια σύγχρονη τάση που υποχρεώνει τον εσωτερικό ελεγκτή να διερευνήσει και να κατανοήσει πολλά θέματα της επιχείρησης πριν ενημερώσει το διοικητικό συμβούλιο. Οι νέες ευθύνες του εσωτερικού ελεγκτή μπορεί να συντομευθούν στα γράμματα

GRC², τα οποία σημαίνουν διοίκηση κίνδυνος και συμμόρφωση. Γενικά δεν υπάρχει ένας γενικός ορισμός για το GRC.

Ένας αρκετά αποδεκτός ορισμός είναι αυτός από το Open Compliance and Ethics Group³. Ο παραπάνω ορισμός θεωρείται αξιόπιστος διότι γράφηκε από μια ομάδα ειδικών, που προέρχονται από διάφορες ειδικότητες όπως στελέχη, σύμβουλοι, νομικοί του τμήματος εσωτερικού ελέγχου καθώς και άλλων επαγγελματιών. Συνεπώς, ο ορισμός μπορεί να συνοψιστεί στο πώς ένας οργανισμός αντιλαμβάνεται τις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων για αυτόν, στο πώς διευθύνει και διαχειρίζεται τις δραστηριότητες, ώστε να μεγιστοποιήσει την επίδοση των προσδοκιών του, διαχειρίζει κινδύνους, ενώ ταυτόχρονα καθίσταται συμμορφωμένος με τους εφαρμοστέους νόμους, κανονισμούς και υποχρεώσεις (Marks, 2010).

Η ποιότητα του εσωτερικού είναι εξαιρετικά σημαντική για τη σωστή λειτουργία της επιχείρησης καθώς και για ορισμένες ενδιαφερόμενες ομάδες της επιχείρησης. Με τη χρήση αρκετά επίπονων και σύνθετων διαδικασιών μπορεί να μετρηθεί η ποιότητα εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου.

Δύο βασικές κατηγορίες οι οποίες έχουν έννομο συμφέρον σχετικά με τη λειτουργία της επιχείρησης είναι οι εξωτερικοί πελάτες και οι εσωτερικοί πελάτες. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν ο εξωτερικός ελεγκτής και οι εποπτικές αρχές όπως για παράδειγμα η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και στην δεύτερη κατηγορία ανήκει η επιτροπή ελέγχου, ο εσωτερικός ελεγκτής και το διοικητικό συμβούλιο.

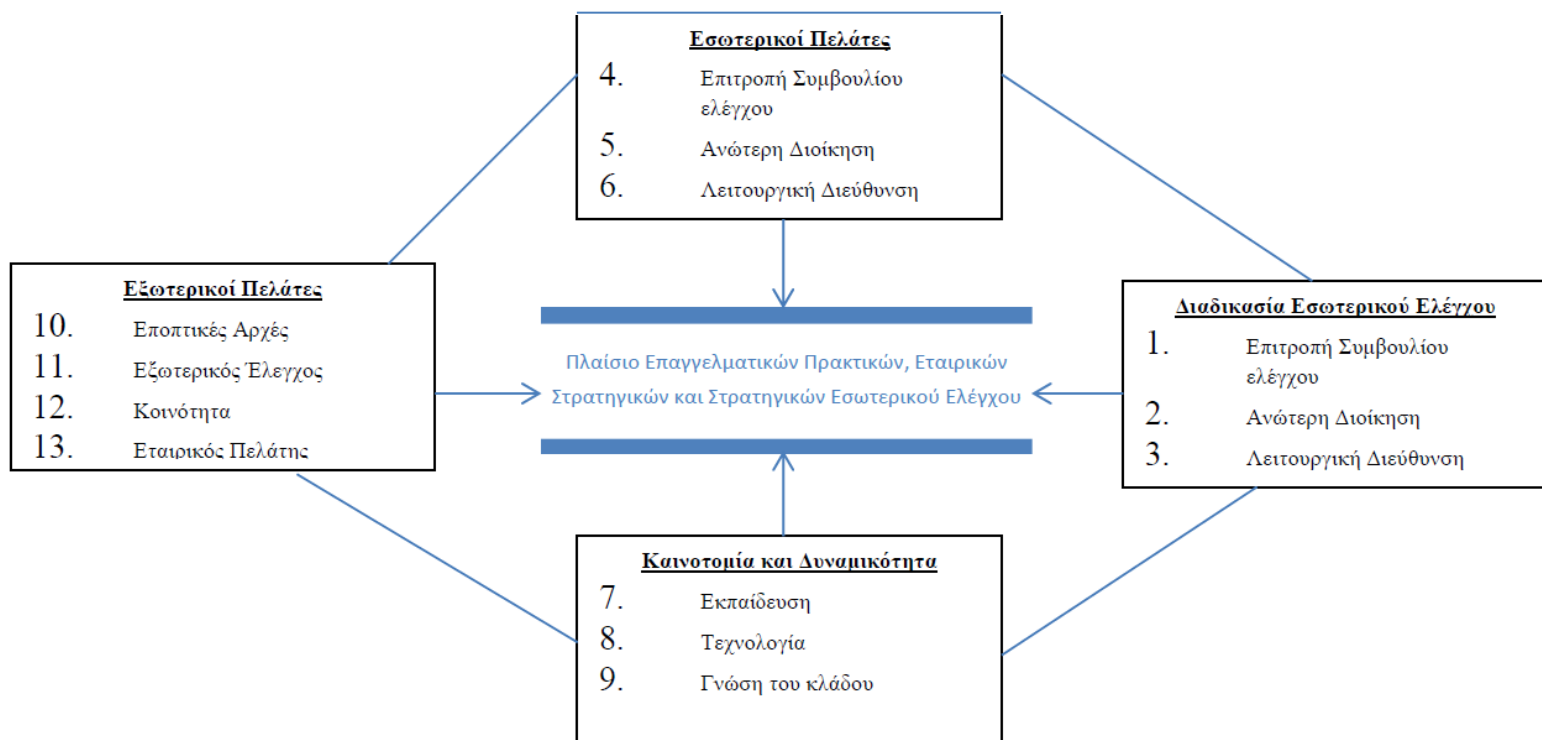
Η αξιολόγηση του κατά πόσο λειτουργεί ικανοποιητικά ο εσωτερικός έλεγχος γίνεται από τον διευθυντή του εσωτερικού ελέγχου μέσα από ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις για τα άτομα που έχουν έννομο συμφέρον από αυτόν.

Οι διαδικασίες μέτρησης της απόδοσης διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, πρέπει να λάβουν υπόψη τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου. Μια από τις τρεις κατηγορίες μετρήσεων της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου είναι η εκτίμηση των κινδύνων και ο σχεδιασμός των έργων με σκοπό να εντοπίσουν κινδύνους που θα μπορούσαν να μεταβάλουν σημαντικά την πορεία της επιχείρησης. Στην δεύτερη κατηγορία εντάσσεται ο σχεδιασμός και η εκτέλεση του έργου ελέγχου με σκοπό να καταδείξει εάν οι πρακτικές εσωτερικού ελέγχου καθώς και τα διεθνή πρότυπα είναι έγκυρες μέθοδοι. Στην τρίτη κατηγορία

² Το GRC προέρχεται από τα αρχικά των λέξεων governance, risk και compliance.

³ Το Open Compliance and Ethics Group είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ασχολείται με ζητήματα εσωτερικού ελέγχου

κατατάσσεται η μέτρηση σχετικά με την κοινοποίηση και την υποβολή αναφοράς όσων αφορά τις εκθέσεις εκ μέρους της διοίκησης.

Διάγραμμα 2.2: Πλαίσιο Επαγγελματικών Πρακτικών, Εταιρικών Στρατηγικών και Στρατηγικών Εσωτερικού Ελέγχου.

Πηγή: Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών 2005

Η Δυναμικότητα και η Καινοτομία, είναι το τελευταίο μέρος της μέτρησης της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με το σχήμα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Στην ενότητα μέτρησης καινοτομίας και δυναμικότητας περιλαμβάνονται επιμέρους κριτήρια, όπως χρήση τεχνολογίας, γνώση του κλάδου, και εκπαίδευση. Η χρήση της τεχνολογίας αυξάνεται συνεχώς και οφείλει το προσωπικό της εταιρείας να είναι εξοικειωμένο με αυτή. Η γνώση του κλάδου είναι πολύ σημαντική για τους εσωτερικούς ελεγκτές, διότι θα τους βοηθήσει στο να αποφύγουν εσφαλμένες εντυπώσεις που σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες δραστηριοποίησης του κλάδου μιας επιχείρησης και κινδύνους. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει την ύπαρξη πιστοποιήσεων και την ικανοποίηση του προσωπικού όσον αφορά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Η έννοια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου ποικίλει καθώς υπάρχουν αρκετοί ορισμοί οι οποίοι παρά τα αρκετά κοινά στοιχεία έχουν και μερικές αποκλίσεις.

Οι Meigs, Larsen και Meigs το 1984, υποστήριξαν ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι το πλάνο της επιχείρησης. Όλες οι διαδικασίες και οι μέθοδοι που ακολουθεί η

διοίκηση γίνονται για να διασφαλίσει, όσο το δυνατόν, τη διασφάλιση κεφαλαίου του, πιο αποδοτική συνεργασία με τη διεύθυνση της επιχείρησης, την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης και του λάθους, ολοκλήρωση των λογιστικών αρχείων και την έγκαιρη προετοιμασία χρήσιμων οικονομικών πληροφοριών και την ακρίβεια.

Ο Cheung υποστήριξε, ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου που καθιερώνει η διοίκηση και έχει ως σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία της επιχείρησης, σε ένα οργανωμένο πλέγμα λειτουργιών και διαδικασιών.

Όσον αφορά την έννοια του εσωτερικού ελέγχου, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι σύμφωνα με την ελληνική βιβλιογραφία ο όρος του εσωτερικού ελέγχου αποδίδει τις έννοιες της αγγλικής «internal control» και «internal audit» με αποτέλεσμα η μη διάκριση των δύο αυτών εννοιών προκαλεί σύγχυση.

Ο Φίλος, ερμήνευσε τις δύο αυτές έννοιες ως εξής: «σύστημα εσωτερικού ελέγχου (audit control) είναι το σύνολο των μέτρων ελέγχου (controls) που έχουν επινοηθεί και χρησιμοποιούνται σε μια επιχείρηση για να κατευθύνουν, να προωθήσουν, να διοικήσουν, να περιορίσουν και να ελέγξουν τις διάφορες δραστηριότητες αποβλέποντας στην ικανοποίηση των στόχων της επιχείρησης». Τα πρότυπα, η οργάνωση της επιχείρησης, η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου και οι προϋπολογισμοί είναι μερικά από τα μέτρα ελέγχου (Φίλος, 2004).

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου (internal audit), είναι μια υπηρεσία της επιχείρησης η οποία είναι επιφορτισμένη κυρίως με την διενέργεια ελέγχου, καθώς επισκοπεί και ελέγχει τα μέτρα ελέγχου της επιχείρησης. Η παρομοίωση ότι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί στην πραγματικότητα μέτρο ελέγχου των μέτρων ελέγχου αποδίδει αντιπροσωπευτικά τη χρησιμότητα και τον ρόλο της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση. Αξίζει να αναφερθεί, ότι η έννοια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ευρύτερη και χρησιμοποιείται για την οργάνωση της επιχείρησης μέχρι και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Προκειμένου να είναι αποτελεσματικό το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να πληροί κριτήρια, όπως υπευθυνότητα (authoritativeness), ανεξαρτησία (independence), και αποδοτικότητα (efficiency). Η ανεξαρτησία, είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό το οποίο θα πρέπει να διαθέτει ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να είναι αποτελεσματικό.

Η επίτευξη της ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελέγχου, είναι πιο δύσκολη σε σχέση με αυτή του εξωτερικού, διότι υπάρχει στενότερη σχέση μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενης μονάδος. Η υπευθυνότητα είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό το οποίο θα πρέπει να έχει

ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Με την έννοια της υπευθυνότητας, νοείται η ικανότητα οργάνωσης και η αποτελεσματικότητα κατά την επίλυση των προβλημάτων (Ζαφειράκου και Ταχυνάκης, 2007).

Τέλος, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να προσθέτει αξία στην επιχείρηση με τη λειτουργία του, συνεπώς να είναι αποδοτικό και να συμβάλλει στην ευημερία της εταιρείας μακροπρόθεσμα και στην επιβίωση της.

2.3 Οι Κυριότερες Έρευνες

Ο Gareth, σύγκρινε τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή καθώς και τα προβλήματα που προκύπτουν με του ελεγχόμενους.

Ο Brown, παρουσιάζει το δικό του υπόδειγμα βασισμένο στις εξής κατηγορίες:

1. Οργανωτική κατάσταση (organizational status)
2. Εύρος λειτουργίας (scope of function)
3. Τεχνική ικανότητα (technical competence)
4. Αίσθηση καθήκοντος (due professional care)
5. Προηγούμενη ελεγκτική εργασία (previous audit work)

Οι Archambeault, DeZoort και Holt αξιολογούν τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου με βάση τα παρακάτω πέντε στοιχεία:

1. Σύνθεση (composition)
2. Ευθύνες (responsibilities)
3. Λογοδοσία (accountability)
4. Δραστηριότητες (activities)
5. Πόροι (resources)

Στη σύνθεση του εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να περιλαμβάνονται μεταβλητές όπως τα προσόντα των ατόμων τα οποία διενεργούν τον εσωτερικό έλεγχο, ακόμη και το μέγεθος του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου.

Για την αξιολόγηση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου, οι ευθύνες είναι αρκετά σημαντική παράμετρος. Οι ευθύνες καθώς και το είδος των ευθυνών είναι απαραίτητο να καταγράφονται, να μην είναι αόριστες και γενικές.

Η λογοδοσία αφορά τη σωστή λειτουργία αναφορών σε μια επιχείρηση και η αναφορά στην επιτροπή ελέγχου αυξάνει την ανεξαρτησία.

Οι δραστηριότητες λαμβάνουν υπόψη το ποσοστό των βεβαιωτικών αναφορών σε σχέση με το ποσοστό των συμβουλευτικών εργασιών, το οποίο είναι ένας δείκτης δραστηριότητας της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

Ο πέμπτος και τελευταίος παράγοντας είναι οι διατιθέμενοι οικονομικοί πόροι του εσωτερικού ελέγχου. Αν υπάρχει εξωτερίκευση διαδικασιών (outsourcing) θα μετρηθεί το ποσοστό που διατίθεται για τον σκοπό αυτό. Αν η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου διενεργείται από την ίδια την επιχείρηση τότε θα μετρηθεί ο προϋπολογισμός του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.

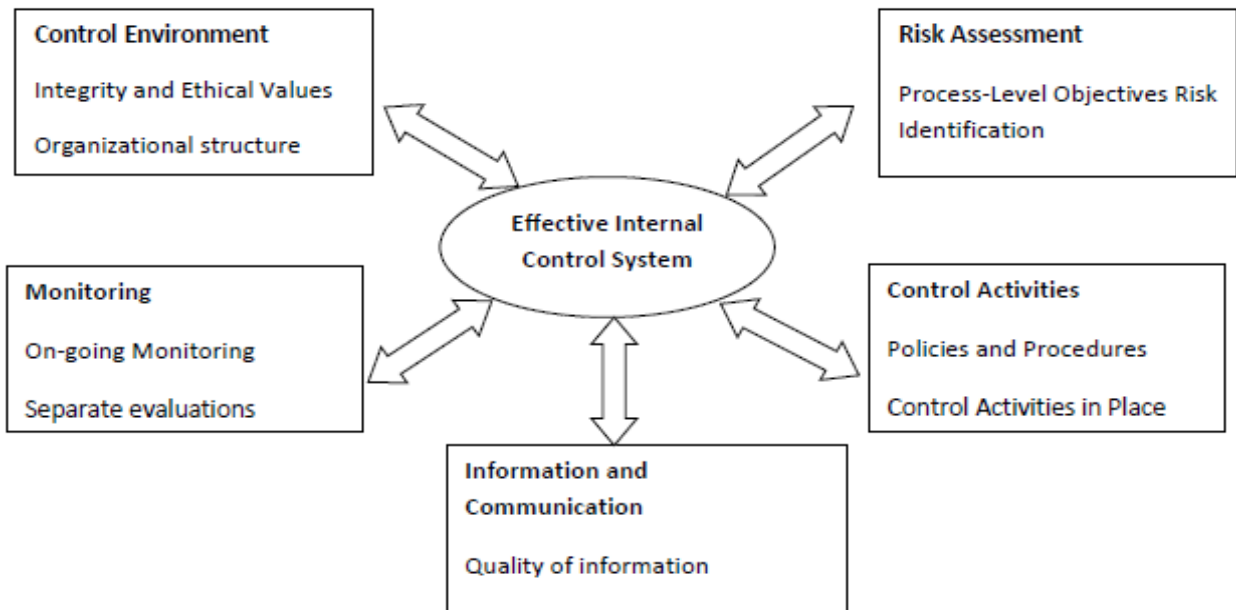
Το υπόδειγμα των Douglas Prawitt, Jason Smith και David Wood προτείνει την αξιολόγηση της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου βασιζόμενο στα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, τα οποία περιλαμβάνουν θέματα που αφορούν την ικανότητα και την ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών όταν αυτοί ασκούν τον έλεγχο επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Στην ικανότητα περιλαμβάνονται η επαγγελματική εμπειρία, οι επαγγελματικές πιστοποιήσεις και η εκπαίδευση (Prawitt, Smith and Wood, 2009).

Τα διεθνή πρότυπα εσωτερικού ελέγχου και συγκεκριμένα το πρότυπο ISA 610 προτείνει η αξιολόγηση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου να βασίζεται στα παρακάτω κριτήρια (Sarens, D'Onza and Melville, 2011):

1. Οργανωτική κατάσταση (organizational status).
2. Πεδίο λειτουργίας (scope of function).
3. Τεχνική ικανότητα (technical competence).
4. Αίσθηση καθήκοντος (due to professional care).

Το υπόδειγμα COSO παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου μέσα από τα εξής στοιχεία (Karagiorgos, Drogalas and Giovanis 2011):

1. Έλεγχος περιβάλλοντος (control environment).
2. Εκτίμηση κινδύνου (risk assessment).
3. Έλεγχος δραστηριοτήτων (control activities).
4. Πληροφόρηση και επικοινωνία (information and communication).
5. Επίβλεψη (monitoring).

Διάγραμμα 2.3 : Οι παράγοντες αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου (internal control system) σύμφωνα με το υπόδειγμα της COSO.

Το παραπάνω σχήμα COSO παρουσιάζει τους παράγοντες αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Το περιβάλλον ελέγχου προσδιορίζεται από τις ηθικές αξίες και την ακεραιότητα καθώς και την οργανωτική δομή. Η εκτίμηση των κινδύνων, προσδιορίζεται από την διαδικασία αναγνώρισης των κινδύνων. Επόμενος παράγοντας είναι η επίβλεψη σε συνδυασμό με την συνεχή επίβλεψη και ξεχωριστές αξιολογήσεις. Τέταρτος παράγοντας είναι η έλεγχος δραστηριοτήτων όπου συμπεριλαμβάνονται οι διαδικασίες και οι πολιτικές καθώς και ο έλεγχος δραστηριοτήτων στον χώρο. Ο πέμπτος και τελευταίος παράγοντας είναι η επικοινωνία και οι πληροφορίες σε συνδυασμό με την ποιότητα των πληροφοριών.

2.4 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Σύμφωνα με τον Arnord, το 2009 οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν αλλαγές προκειμένου τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου να προσαρμοστούν με τα νέα δεδομένα που επιβάλλουν τα ΔΠΧΑ. Τα ΔΠΧΑ είναι αναγκαία για πολλές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε πολλά κράτη και είναι υποχρεωμένα να τα εφαρμόσουν σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους. Η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου συναρτάται άμεσα με τη γνώση των ΔΠΧΑ. Μία από τις δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου είναι η ακρίβεια των λογιστικών μεγεθών, η οποία δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί εάν δεν υπάρχει γνώση των ΔΠΧΑ.

Για να μελετήσουμε την πορεία του εσωτερικού ελέγχου στη χώρα μας, θα ήταν δόκιμο αρχικά να διερευνήσουμε γενικότερα την εξέλιξη του ελέγχου. Η Μεγάλη Βρετανία, δύο χρόνια μετά τη λήξη της γερμανικής κατοχής θέλησε να προσφέρει τεχνική και οικονομική βοήθεια μέσω της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής (BEM) (Ballas, 1998). Η συζήτηση σχετικά με τη δημιουργία ενός οργανωμένου σώματος ελεγκτών έγινε κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου το 1948.

Το 1955 ιδρύθηκε το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ), με στόχο να περιοριστούν οι οικονομικές ατασθαλίες και οι απάτες σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις. Η διαφορά του νόμου με τους ισχύοντες στο Ηνωμένο Βασίλειο και στις Η.Π.Α. είναι ότι στην Ελλάδα ο συγκεκριμένος νόμος δεν επέτρεπε ο ελεγκτής να αναμειγνύεται σε συγγενικές δραστηριότητες του ελέγχου, όπως σε διοικητικές και φορολογικές συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Ο νόμος 3329/55, θεωρούσε τον ρόλο του ελεγκτή στην κοινωνία ως λειτούργημα και απαγόρευε ρητά την άσκηση παράλληλων επαγγελματικών δραστηριοτήτων του ελεγκτή. Ο χαρακτηρισμός του ρόλου του ελεγκτή και η σημαντικότητα του ρόλου ως λειτουργήματος προβλήθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της εποχής. Η λειτουργία του νέου θεσμικού οργάνου διέπονταν μεν από φαινομενική ανεξαρτησία, ωστόσο η διοίκηση του σώματος δεν εκλεγόταν για παράδειγμα από τα μέλη, αλλά διοριζόταν από τον Υπουργό Εμπορίου.

Συνεπώς, ο έλεγχος δεν περιοριζόταν μόνο στις πράξεις της διοίκησης αλλά και στην επαλήθευση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Ballas, 1998).

Ο εσωτερικός έλεγχος εμφανίστηκε στην Ελλάδα σαν έννοια στα τέλη της δεκαετίας του 1970. Η απόφαση σταθμός για τη θεσμοθέτηση του εσωτερικού ελέγχου στη χώρα μας ήταν η θεσμοθέτηση του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών ως παράρτημα του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Ιδιαίτερη ώθηση στην ανάπτυξη του επαγγέλματος εσωτερικών ελεγκτών έδωσε η διοργάνωση ευρωπαϊκών συνεδρίων εσωτερικού ελέγχου στη χώρα μας την περίοδο 1994 και 1997 (Παπαστάθης, 2003).

Στη χώρα μας, θετική συμβολή στη διάδοση του εσωτερικού ελέγχου είχε η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ινστιτούτων Εσωτερικού Ελέγχου (E.C.I.I.A.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1 Εισαγωγή

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζεται η υπάρχουσα νομολογία που σχετίζεται με την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στην Ελλάδα. Ακόμη γίνεται ανάλυση των κατηγοριών του ελέγχου καθώς και των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου.

3.2 Θεσμικό Πλαίσιο Για Τη Λειτουργία Του Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τα προεδρικά διατάγματα 350/1985, 360/1985 και 51/1992 θεσπίστηκαν κανόνες που αφορούσαν εταιρίες οι οποίες ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο για θέματα ενεργειών και πληροφόρησης των μετόχων και της διοίκησης, τον χρόνο δημοσίευσης των λογιστικών καταστάσεων και όρους γνωστοποίησης προς τους επενδυτές.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στη χώρα μας με τις αποφάσεις 5/204/14.11.2000, ΦΕΚ 1487/Β/12/12/2000, ΦΕΚ 110/17.5.2002 ανάγκασε τις εταιρίες οι οποίες ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο να δημιουργήσουν τμήμα ελέγχου. Στην Ελλάδα ο εσωτερικός έλεγχος καθιερώθηκε με το Νόμο 3016/2002 ΦΕΚ Α' 110/17.05.2002 όπου κάθε εταιρεία ήταν υποχρεωμένη να διαθέτει υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου.

Το Νομικό πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου στην Ελλάδα περιλαμβάνει τα εξής:

- Η απόφαση η οποία θέτει κανόνες στη λειτουργία και την ενημέρωση του επενδυτικού κοινού αφορά την απόφαση 5/204/14-11-2000 ΦΕΚ Β' 1487/6.12.2000
- Ο πρώτος νόμος που καθιερώθηκε στην Ελλάδα σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο ήταν ο Ν.3016/2002 ΦΕΚ Α' 110/17.5.2002 όπου οι εταιρίες πρέπει υποχρεωτικά να διαθέτουν υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου, με ελεγκτές οι οποίοι θα έχουν διοριστεί από το Διοικητικό Συμβούλιο. Οι ελεγκτές έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε αρχεία, τραπεζικούς λογαριασμούς, έγγραφα και βιβλία καθώς και στα χαρτοφυλάκια ώστε να ελέγχουν την ορθή εκτέλεση των καθηκόντων της κάθε λειτουργικής μονάδας της εταιρίας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι εσωτερικοί ελεγκτές να συνεργάζονται με τη διοίκηση ώστε να διευκολύνεται το έργο τους. Επιπλέον είναι απαγορευτικό οι εσωτερικοί ελεγκτές να μην είναι μέλη του Δ.Σ. και διευθυντικά στελέχη. Υποχρέωση

των ελεγκτών είναι η ενημέρωση ανά τρίμηνο προς το Διοικητικό Συμβούλιο καθώς η παρακολούθηση των γενικών συνελεύσεων των μετόχων.

- Οι εταιρίες οι οποίες δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο αλλά το κράτος κατέχει το 50% του μετοχικού κεφαλαίου υποχρεώνονται να οργανώσουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με το Ν.3156/2003.
- Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί είναι υποχρεωτικό να οργανώσουν υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου με σκοπό τη γραπτή ενημέρωση ανά τρίμηνο του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και την ενημέρωση για τους ελέγχους που διενεργεί στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων όπως αναφέρει ο Ν.3429/2005 ΦΕΚ Α'314/27.12.2005.
- Επιπλέον ορίζεται και η σύσταση μονάδων εσωτερικού ελέγχου σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας, σε όλα τα Υπουργεία και στους εποπτευόμενους από αυτά φορείς με προϋπολογισμό περισσότερο των 3.000.000 ευρώ για λόγους προστασίας των οικονομικών τους συμφερόντων τους όπως προβλέπει ο Ν.3492/2006 ΦΕΚ Α'210/5.10.2006.

Σύμφωνα με το Ν. 3016/2002 και το άρθρο 8 η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου έχει ως αρμοδιότητες τις εξής:

- Την εφαρμογή και την παρακολούθηση τήρησης εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και νομοθεσίας στην επιχείρηση.
- Σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων των στελεχών με τα συμφέροντα της επιχείρησης να παρατίθενται στο Διοικητικό Συμβούλιο.
- Την ενημέρωση τουλάχιστον μια φορά το τρίμηνο για την πορεία των ελέγχων.
- Να είναι παρόντες στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων.
- Την παροχή όλων των πληροφοριών που θα ζητηθούν για διευκόλυνση του έργου ελέγχου και εποπτείας αφού υπάρξει έγκριση από το διοικητικό συμβούλιο.

3.3 Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου

Το 1941 με την ίδρυση του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών θεσμοθετήθηκαν τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου τα οποία είχαν ως στόχο την ποιοτική αναβάθμιση του επαγγέλματος του εσωτερικού ελεγκτή καθώς και την καλύτερη διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου. Με την παροχή ορισμένου πλαισίου αρχών θα διευκόλυνε και τη διεξαγωγή του ελεγκτικού έργου.

Ορισμένες δράσεις του ινστιτούτου περιλαμβάνουν:

1. Πρότυπα του ηθικού κώδικα καθώς και πρότυπα διεξαγωγής εσωτερικού ελέγχου τα οποία θα πρέπει να τηρούνται από τα μέλη του ινστιτούτου κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του έργου τους.
2. Αποφάσεις του ινστιτούτου σχετικά με θέματα του επαγγέλματος.
3. Ανάπτυξη και εκπαιδευτική διαδικασία δια μέσου σεμιναρίων, ημερίδων, βιβλίων και έρευνας.
4. Το επαγγελματικό πλαίσιο Εφαρμογής των προτύπων εσωτερικού ελέγχου που περιλαμβάνει (Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, 2005: 5) :
 - 4.1 Τα Διεθνή Πρότυπα για Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου (πρότυπα).
 - 4.2 Τον Κώδικα Δεοντολογίας.
 - 4.3 Συμβουλευτικές Οδηγίες που βοηθούν τους εσωτερικούς ελεγκτές να εφαρμόσουν τα πρότυπα.

Τα πρότυπα διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι γνωστή ως «Attribute Standards» αναφέρονται τα βασικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων των επιχειρήσεων καθώς και τα άτομα που διενεργούν τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου. Σκοπός των προτύπων είναι να παρέχουν βοήθεια στα άτομα που δραστηριοποιούνται με το επάγγελμα του εσωτερικού ελέγχου.

Η δεύτερη κατηγορία είναι γνωστή ως «Performance Standards» και αναφέρονται στον τρόπο διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου και αναφέρονται στη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου. Επιπρόσθετα, τα πρότυπα αυτά θέτουν ορισμένα ποιοτικά κριτήρια τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη διενέργεια του ελέγχου. Στη συγκεκριμένη κατηγορία παρουσιάζονται κριτήρια τα οποία μπορούν να μας βοηθήσουν να εκτιμήσουμε την ποιότητα του ελέγχου.

Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν πρότυπα διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου τα οποία αναφέρονται σε έννοιες και ορισμούς που αφορούν κυρίως στο ρόλο και την προσωπικότητα του εσωτερικού ελεγκτή.

ΔΠΕ 100

Σύμφωνα με το ΔΠΕ 100, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να είναι ανεξάρτητος από τις δραστηριότητες που ελέγχει ώστε ο έλεγχος να βασίζεται σε αμερόληπτες και αντικειμενικές απόψεις.

ΔΠΕ 110

Το ΔΠΕ 110 αναφέρει την οργανωτική διάρθρωση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου που θα πρέπει να είναι ικανοποιητικά επαρκής ώστε να επιτρέπει την εκπλήρωση του σκοπού της λειτουργίας του.

ΔΠΕ 120

Ο εσωτερικός ελεγκτής και τα άτομα που εποπτεύονται από αυτόν, όπως αναφέρει το ΔΠΕ 120, θα πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντα τους με αντικειμενικότητα. Θα πρέπει λοιπόν να λαμβάνουν υπόψη τις διαφορετικές απόψεις χωρίς να κάνουν συμβιβασμούς στην ποιότητα του έργου τους.

ΔΠΕ 200

Όπως αναφέρεται στο ΔΠΕ 200, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να προσφέρει τις υπηρεσίες του με την οφειλόμενη επαγγελματική επιμέλεια και να εκφράζει την γνώμη του σχετικά με το πόσο έχουν θεσπιστεί οι οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Επιπλέον ο ελεγκτής οφείλει να διενεργεί τα καθήκοντα του σύμφωνα με τους επαγγελματικούς φορείς, την ισχύουσα νομοθεσία και τις προϋποθέσεις ανάληψης και υποβολής του ελέγχου.

ΔΠΕ 220

Το ΔΠΕ 220, αναφέρει ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου πρέπει να στελεχώνεται από άτομα που η τεχνογνωσία και το εκπαιδευτικό τους υπόβαθρο διασφαλίζει την καλύτερη διενέργεια ελέγχου. Είναι απαραίτητο, να στελεχώνεται με προσωπικό που έχει υψηλό επίπεδο γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων προκειμένου να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του.

ΔΠΕ 230

Το ΔΠΕ 230, εξασφαλίζει ότι ο έλεγχος διεξάγεται σύμφωνα με τα ΔΠΕ και ορίζεται ο τρόπος συλλογής ισχυρών τεκμηρίων για τη στήριξη της ελεγκτικής γνώμης.

ΔΠΕ 240

Σύμφωνα με το ΔΠΕ 240, υπάρχουν ορισμένες διαδικασίες οι οποίες πρέπει να τηρηθούν στη περίπτωση όπου υπάρχει ένδειξη για απάτη ή σφάλμα, περιλαμβάνει επίσης τα γεγονότα και τις δραστηριότητες που είναι επικίνδυνα για διάπραξη απάτης και ποια είναι η ευθύνη της Διοίκησης της επιχείρησης και του ελεγκτή. Επιπλέον, Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να ενεργεί κάτω από τις αρχές του Κώδικα Δεοντολογίας που έχει θεσπιστεί για το σκοπό αυτό. Πρέπει να συμμορφώνεται με τα πρότυπα της εντιμότητας, της αντικειμενικότητας και της επιμέλειας.

ΔΠΕ 250

Το ΔΠΕ 250, περιλαμβάνει οδηγίες για την καθοδήγηση του ελεγκτή για την εξέταση των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τους Κανονισμούς και τους Νόμους. Αναφέρεται δηλαδή στη μεμονωμένη ευθύνη του κάθε εσωτερικού ελεγκτή, και όχι στην ευθύνη του Διευθυντή εσωτερικού ελέγχου.

ΔΠΕ 260

Σύμφωνα με το ΔΠΕ 260, είναι υποχρέωση του ελεγκτή να ενημερώσει τη διοίκηση για τα θέματα που προέκυψαν από τη διενέργεια ελέγχου και είναι της δικαιοδοσίας της. Ακόμη, θα πρέπει να διαθέτει δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας, ευχέρεια στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, έτσι ώστε να γίνονται κατανοητοί τόσο οι στόχοι όσο τα αποτελέσματα και οι συστάσεις ελέγχου.

ΔΠΕ 270

Το ΔΠΕ 270, αναφέρει ότι πρέπει να υπάρχει διαρκής επιμόρφωση του εσωτερικού ελεγκτή, για να είναι αποτελεσματικός ο εσωτερικός έλεγχος. Πιο συγκεκριμένα, οφείλει να ενημερώνεται συνεχώς για βελτιώσεις και εξελίξεις σε πρότυπα και διαδικασίες του τεχνικού ελέγχου.

ΔΠΕ 280

Το ΔΠΕ 280, παρουσιάζει τον επαγγελματισμό και τη συνέπεια του ελεγκτή κατά την εκτέλεση του ελεγκτικού έργου.

ΔΠΕ 300

Στο ΔΠΕ 300, ορίζονται οι οδηγίες και οι βασικές αρχές για το σχεδιασμό της ελεγκτικής διαδικασίας.

ΔΠΕ 320

Σύμφωνα με το ΔΠΕ 320 καθορίζεται ο χρόνος ολοκλήρωσης του ελεγκτικού έργου, η αξιολόγηση των ελεγκτικών αποτελεσμάτων, οι ελεγκτικές διαδικασίες και η ενημέρωση της διοίκησης για λάθη και ανακρίβειες.

ΔΠΕ 400

Το ΔΠΕ 400 αναφέρει την εκτίμηση του κινδύνου που σχετίζεται με τον εσωτερικό έλεγχο.

ΔΠΕ 410

Στο ΔΠΕ 410, παρουσιάζεται ο σχεδιασμός του ελεγκτικού έργου, δηλαδή της δημιουργίας προγράμματος όπου θα θέτει αντικειμενικούς στόχους, θα ορίζει τον χρόνο και θα καταγράφει τα αποτελέσματα.

ΔΠΕ 420

Το ΔΠΕ 420, αναφέρει την αξιολόγηση της λαμβανόμενης πληροφορίας, δηλαδή ο ελεγκτής συλλέγει, αναλύει και ερμηνεύει τις πληροφορίες.

ΔΠΕ 430

Το ΔΠΕ 430, περιλαμβάνει την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων στη διοίκηση με την υποβολή έκθεσης ελέγχου.

ΔΠΕ 440

Στο ΔΠΕ 440, ο εσωτερικός ελεγκτής διενεργεί επιβεβαιωτικούς ελέγχους για να διαπιστώσει κατά πόσο οι εμπλεκόμενοι έχουν συμμορφωθεί με τις υποδείξεις των παρατηρήσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο του.

ΔΠΕ 500

Το ΔΠΕ 500, παρουσιάζει τις οδηγίες για τη συλλογή επαρκών και κατάλληλων στοιχείων, που θα στηρίζουν τον ελεγκτή στο πόρισμα του.

ΔΠΕ 501

Στο ΔΠΕ 501, δίνονται οδηγίες για επιπλέον έρευνα η οποία καθίσταται αναγκαία για ειδικά θέματα ελέγχου, όπως, η διασταύρωση εισπρακτέων λογαριασμών, η φυσική απογραφή αποθεμάτων, δικαστικών υποθέσεων, γνωστοποίηση πληροφοριών και μακροπρόθεσμων επενδύσεων.

ΔΠΕ 505

Στο ΔΠΕ 505, παρουσιάζονται οδηγίες για την επιβεβαίωση των κονδυλίων από πηγές που βρίσκονται εκτός της επιχείρησης, οι οποίες συνοδεύονται από αποδεικτικές επιστολές.

ΔΠΕ 510

Το ΔΠΕ 510, αναφέρονται τα βήματα για τη συλλογή ελεγκτικών τεκμηρίων που σχετίζονται με τα υπόλοιπα έναρξης των λογαριασμών.

ΔΠΕ 520

Στο ΔΠΕ 520, διατυπώνονται οδηγίες για κριτική αξιολόγηση κατά την περάτωση του ελέγχου.

ΔΠΕ 530

Το ΔΠΕ 530, αναφέρει τις γραπτές αποφάσεις και οδηγίες του διευθυντή που θα πρέπει να μεριμνά για την ύπαρξη αυτών των γραπτών πολιτικών και διαδικασιών.

ΔΠΕ 540

Στο ΔΠΕ 540, δίνονται οι συμβουλές στον ελεγκτή για τον έλεγχο των Λογιστικών εκτιμήσεων.

ΔΠΕ 550

Ο εσωτερικός ελεγκτής σύμφωνα με ΔΠΕ 550, εξυπηρετεί το έργο των εξωτερικών ελεγκτών και πρέπει να είναι συντονισμένοι ώστε να εξασφαλίζεται μια πιο πλήρης κάλυψη του ελέγχου.

ΔΠΕ 560

Σύμφωνα με το ΔΠΕ 560, ο διευθυντής εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να προσφέρει διαβεβαίωση ότι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου συμμορφώνεται με τα πρότυπα διεξαγωγής εσωτερικού ελέγχου αλλά και την ισχύουσα νομοθεσία.

ΔΠΕ 580

Στο ΔΠΕ 580, αναγράφονται συμβουλές προς την επιχείρηση για τη συλλογή έγγραφων διαβεβαιώσεων για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΔΠΕ 600

Στο ΔΠΕ 600, αναφέρεται η σχέση του ελεγκτή της μητρικής επιχείρησης με τον ελεγκτή της θυγατρικής όσον αφορά τη χρησιμοποίηση της εργασίας τους.

ΔΠΕ 610

Το ΔΠΕ 610, αναφέρεται στις οδηγίες για τη συνεκτίμηση της εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή.

ΔΠΕ 720

Στο ΔΠΕ 720, δίνονται οδηγίες για την εκτίμηση των πληροφοριών, που βρίσκονται σε έγγραφα ελεγμένων Οικονομικών Καταστάσεων.

ΔΠΕ 1007

Το ΔΠΕ 1007, διατυπώνει οδηγίες στους ελεγκτές για τη σχέση που επιτρέπεται να έχουν με τη Διοίκηση της επιχείρησης.

ΔΠΕ 1008

Το ΔΠΕ 1008, παρουσιάζονται οδηγίες για την εκτίμηση του κινδύνου και τον εσωτερικό έλεγχο σε συνάρτηση με προϋποθέσεις και χαρακτηριστικά ηλεκτρονικών συστημάτων.

3.4 Αναγκαιότητα Του Εσωτερικού Ελέγχου

Οι διοικήσεις των εταιρειών δεν έχουν αντικειμενική και άμεση πληροφόρηση σχετικά με την κατάσταση της επιχείρησης (Παπαστάθης, 2003). Η έλλειψη αμεσότητας της πληροφόρησης, έχει ως αποτέλεσμα την απουσία λήψης αποτελεσματικών δικλίδων που διασφαλίζουν τη λειτουργία της επιχείρησης. Το τμήμα του εσωτερικού ελέγχου της

επιχείρησης ελέγχει εάν έχουν εφαρμοστεί οι κανόνες της επιχείρησης και λειτουργεί ως ασπίδα αποτροπής απατών και ηθελημένων λαθών των υπαλλήλων της επιχείρησης.

Τα λάθη τα οποία μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την επιχείρηση και μπορεί να διαπράξει ο άνθρωπος διακρίνονται σε ακούσια και εκούσια. Και τα δύο είδη λαθών είναι εξίσου σημαντικά και μπορεί να οδηγήσουν την επιχείρηση σε περιπέτειες. Είναι αναγκαίο, για τον λόγο αυτό να γίνει μια προσπάθεια έτσι ώστε να αποτραπούν όσο το δυνατόν περισσότερο.

Η ύπαρξη καθώς και η αποτελεσματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί πολύτιμο εργαλείο που ενισχύει την εμπιστοσύνη όλων των ενδιαφερόμενων μερών και κοινωνικών εταίρων που έχουν σχέση με την επιχείρηση. Ο εξωτερικός ελεγκτής επιβεβαιώνει την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο.

Ο εσωτερικός έλεγχος επιβεβαιώνει τη σωστή λειτουργία της επιχείρησης αφού έχει καταρτιστεί ο ισολογισμός και αποτελεί το εργαλείο που διασφαλίζει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των στόχων της επιχείρησης. Οι βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι που έχει θέσει η επιχείρηση μπορούν να επιτευχθούν χάρη στον εσωτερικό έλεγχο που υποβοηθά τη διοίκηση.

Η γενικότερη ευημερία της επιχείρησης είναι ιδιαίτερα σημαντική χάρη στη συμβολή του εσωτερικού ελέγχου. Στην περίπτωση του εξωτερικού ελέγχου πολλές φορές παρατηρείται νομικός και οικονομικός περιορισμός. Εξίσου σημαντική είναι και η συμμόρφωση της επιχείρησης με τις διαδικασίες και τους κανονισμούς της. Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις, που ενώ τήρησαν τις νομικές τους υποχρεώσεις, δεν τήρησαν τις εσωτερικές διαδικασίες με αποτέλεσμα να οδηγηθούν στην καταστροφή.

Πέρα από όσα έχουν ήδη αναφερθεί, ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται ως μια πολύτιμη λειτουργία η οποία πραγματοποιείται εντός της επιχείρησης και μερικά χαρακτηριστικά δείγματα της χρησιμότητας του είναι τα παρακάτω:

- Η επίβλεψη της εφαρμογής των αποφάσεων της διοίκησης σχετικά με θέματα του ηθικού κώδικα.
- Η επιβεβαίωση ότι οι συμφωνίες με τους πελάτες συνάδουν με τους κανόνες της επιχείρησης είναι ένα από τα ζητούμενα. Η ορθή λειτουργία του συστήματος εξυπηρέτησης των πελατών ενισχύει τους ευχαριστημένους πελάτες και απομακρύνει τον κίνδυνο αστικών αγωγών για περιπτώσεις αντισυμβατικής συμπεριφοράς της επιχείρησης.

- Η παροχή συμβουλών προς τη διοίκηση σχετικά με τη λειτουργία της επιχείρησης είναι μία πολύτιμη υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου. Η παροχή συμβουλών γίνεται ύστερα από την ενδελεχή εξέταση των λειτουργιών της επιχείρησης.
- Η συμμόρφωση με τους νόμους είναι επιτακτική, ώστε η επιχείρηση να μην υποστεί διοικητικά και οικονομικά πρόστιμα που θα έχουν έντονη επίπτωση στην περαιτέρω λειτουργία της. Αποστολή του εσωτερικού ελέγχου δύναται να μην είναι μόνο η συμμόρφωση με τους νόμους αλλά και με τους κανονισμούς της επιχείρησης. Οι εσωτερικοί κανονισμοί της επιχείρησης αποτελούν βασικό συστατικό της επιβίωσής της και εν τέλει βασικό στοιχείο επίτευξης της ανταγωνιστικότητάς της.
- Η ύπαρξη των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου είναι απαραίτητη προκειμένου να αποφευχθούν ορισμένοι κίνδυνοι που σχετίζονται με τη λειτουργία της επιχείρησης. Τέτοιοι κίνδυνοι μπορεί να είναι η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων της επιχείρησης και των καταναλωτών, καθώς επίσης και η αποφυγή περιβαλλοντικών παραβάσεων εκ μέρους της εταιρείας.
- Η παροχή διαβεβαίωσης στη διοίκηση σχετικά με την αντιμετώπιση των κινδύνων που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση σύμφωνα με τις πολιτικές κινδύνων που εφαρμόζει.
- Η συμβολή στην αποτελεσματική λειτουργία των προμηθειών, ώστε οι προμήθειες να γίνονται στη χαμηλότερη δυνατή τιμή με σχετικά καλή ποιότητα. Η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στη λειτουργία των προμηθειών πραγματοποιείται με την εγκαθίδρυση δικλείδων ασφαλείας.
- Το βαθμό συνεργασίας του φορέα με τρίτους και γενικά το ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο δρα και αναπτύσσεται ο φορέας.
- Την ύπαρξη κλίματος αποδοχής και διάθεσης συνεργασίας των ελεγχόμενων με τον εσωτερικό έλεγχο και τους ελεγκτές.
- Την εικόνα της επιχείρησης στην αγορά καθώς και την εικόνα που έχει το καταναλωτικό κοινό για την επιχείρηση και τα προϊόντα της.

Ακόμη, ορισμένες από τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου είναι οι εξής:

- ✓ Να ενημερώνει τη διοίκηση της εταιρίας για τα αποτελέσματα του ελέγχου υποβάλλοντας συστάσεις και προτάσεις.
- ✓ Να ελέγχει την πληρότητα, την ακρίβεια και την αξιοπιστία των στοιχείων των λογιστικών εγγραφών και βιβλίων της επιχείρησης καθώς και των οικονομικών καταστάσεων.

- ✓ Πρέπει να ελέγχει τις διαδικασίες που έχει θεσπίσει η διοίκηση της επιχείρησης και τον βαθμό στον οποίο εφαρμόζει την κείμενη νομοθεσία κυρίως στη χρηματιστηριακή αγορά.
- ✓ Να αξιολογεί την πολιτική προσλήψεων, αξιολογήσεων και προαγωγών του προσωπικού.
- ✓ Πρέπει να εκτιμά το κόστος κάθε τμήματος της εταιρίας και συγκρίνοντας το με το προϋπολογισθέν κόστος και το αντίστοιχο όφελος καταλήγει σε επικερδή ή ζημιογόνα δραστηριότητα.
- ✓ Ακόμη, οφείλει να Αξιολογεί την απόδοση των επενδύσεων βάση των αρχικών προϋπολογισμών και σχεδιασμών
- ✓ Πρέπει να ελέγχει τις σχέσεις και τις συναλλαγές της εταιρίας με τα συνδεδεμένα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.
- ✓ Και τέλος, να συνεργάζεται με τη διοίκηση της εταιρίας και τους εξωτερικούς ελεγκτές σε ότι αφορά στη διεξαγωγή των τακτικών και έκτακτων εξωτερικών ελέγχων.

Κατ' επέκταση, η εφαρμογή των ανωτέρων αρμοδιοτήτων στοχεύει στην ανάπτυξη ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου το οποίο θα πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- Επαρκή λογιστική οργάνωση και κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη.
- Σαφή διαχωρισμό των βασικών λειτουργιών της οικονομικής μονάδας, δηλαδή της συναλλακτικής, της διαχειριστικής και της λογιστικής. Θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες και να ασκούνται από πρόσωπα τα οποία δεν συνδέονται με προσωπικό ή οικογενειακό δεσμό.
- Κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών στο προσωπικό της οικονομικής μονάδας. Δηλαδή Το προσωπικό θα πρέπει να διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα, την ικανότητα και την ακεραιότητα του χαρακτήρα καθώς και προσήλωση στους στόχους της διοίκησης.
- Καθιέρωση μέτρων φυσικής προστασίας των περιουσιακών στοιχείων καθώς επίσης και μέτρα για τη φυσική προστασία των λογιστικών βιβλίων ώστε να αποκλείεται η πρόσβαση των μη αρμόδιων υπαλλήλων σε αυτά.
- Άμεση έκδοση στοιχείων κάθε συναλλαγής τα οποία θα είναι προαριθμημένα και επικυρωμένα από αρμόδιο πρόσωπο αλλά και ορθή λογιστικοποίηση τους.

- Και να Διενεργεί επαληθεύσεων των περιουσιακών στοιχείων της μονάδας όσο και των λογαριασμών που τηρεί από ανεξάρτητο πρόσωπο από εκείνο που έχει την ευθύνη για τη λογιστική παρακολούθηση των τηρούμενων λογαριασμών.

Σε σχέση με το παρελθόν, το μέγεθος των εταιριών και οι ανάγκες τους μεταβάλλονται. Έτσι, η θέση των εσωτερικών ελεγκτών και ο τρόπος δράσης αυτών διαφοροποιείται. Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου καταλαμβάνει πλέον σημαντική και αξιολογική θέση στη διοίκηση τη επιχείρησης αποτελώντας πλέον μια ανεξάρτητη υπηρεσία ανώτατου ιεραρχικού επιπέδου με αυξημένες ευθύνες και με έμπειρο εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό.

Η ύπαρξη υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου δεν αναιρεί την ανάγκη θέσπισης, οργάνωσης και εφαρμογής συστημάτων ελέγχου από το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση όπως προβλέπει η νομοθεσία.

- Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας είναι υπεύθυνο έναντι των μετόχων για τη διασφάλιση της λειτουργίας της εταιρίας σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο καταστατικό της.
- Η Γενική Συνέλευση ως ανώτατο όργανο της εταιρίας, με το δικαίωμα του διορισμού και της ανάκλησης των μελών του διοικητικού συμβουλίου ελέγχει τη δραστηριότητα των μελών αυτών.
- Ο ορκωτός ελεγκτής της εταιρίας στο πλαίσιο της διενέργειας του ελέγχου ασκεί παράλληλα διαχειριστικό έλεγχο της εταιρίας μέσω των ετησίων και ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων και των λογαριασμών της εταιρίας.
- Η νομοθεσία των ανωνύμων εταιριών προβλέπει ειδικές περιπτώσεις και διαδικασίες τακτικού ή έκτακτου ελέγχου της διοίκησης της εταιρίας.

Τέλος, ο έλεγχος της νομιμότητας της λειτουργίας της εταιρίας από την πλευρά του εταιρικού δικαίου ασκείται από το αρμόδιο υπουργείο (Νεγκάκης και Ταχυνάκης, 2017)

Σε αυτούς τους ελέγχους θα πρέπει να προστεθεί και ο έλεγχος της νομιμότητας της λειτουργίας της εταιρίας, που ασκείται από την αρμόδια εποπτική αρχή, την επιτροπή κεφαλαιαγοράς, στην περίπτωση που η εταιρία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών Αξιών.

Οι κύριες διαφορές του εξωτερικού ελέγχου σε σχέση με τον εσωτερικό έλεγχο εντοπίζονται κυρίως σε θέματα που ασχολείται ο εσωτερικός έλεγχος πέραν της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Τα θέματα αυτά είναι η συνεχής ανατροφοδότηση της διοίκησης με πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία της επιχείρησης, η

λειτουργική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης με την έννοια της επίτευξης των στόχων, και η διάδοση των διαδικασιών δεοντολογίας εντός της επιχείρησης.

3.5 Συμπεράσματα

Εκτός από τα πρότυπα τα οποία εκδίδει το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, εκδίδει και μια σειρά από συμβουλευτικές οδηγίες οι οποίες έχουν ως στόχο να βοηθήσουν στην εφαρμογή και την κατανόηση των προτύπων. Οι συμβουλευτικές οδηγίες δεν χαρακτηρίζονται από το στοιχείο της υποχρεωτικότητας, ωστόσο η κατανόησή τους είναι αναγκαία προκειμένου να γίνει αντιληπτή η πραγματική ερμηνεία των προτύπων (Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, 2005).

Ακόμη και οι συμβουλευτικές οδηγίες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται οι οδηγίες οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους, και στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται οι οδηγίες για επιχειρήσεις με ορισμένα χαρακτηριστικά.

Με την εφαρμογή των νόμων και των προτύπων και όχι απαραίτητα των οδηγιών, που σχετίζονται με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τον εσωτερικό ελεγκτή, αντικατοπτρίζονται στη λειτουργία μιας επιχείρησης όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων των εταιριών με έννομα αποτελέσματα, αποφυγή σφαλμάτων και κάθε μορφής απάτης εις βάρος των μετόχων.

Οι στόχοι της διοίκησης, θα είναι πλέον ξεκάθαροι και η προσήλωση των εργαζομένων με τη σωστή καθοδήγηση των αρμόδιων τμημάτων θα οδηγήσουν σε κερδοφόρα αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 Σκοπός Και Στόχοι Της Έρευνας

Η έρευνα διακρίνεται σε ποιοτική και ποσοτική. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η έρευνα είναι ποιοτική με σκοπό να δοθεί περισσότερη βαρύτητα στην εξήγηση των παρατηρήσεων και όχι τόσο στην συχνότητα τους.

Στόχος της έρευνας που διεξήχθη με τη χρήση του ερωτηματολογίου, είναι να αναδειχθεί η άποψη των εργαζομένων για τη σημασία της ύπαρξης και λειτουργίας της υπηρεσίας Εσωτερικού ελέγχου αλλά και της συμβολής της στη διαφθορά η οποία όμως προέρχεται από το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, δηλαδή τους υπαλλήλους και τα στελέχη και όχι από εξωτερικούς παράγοντες όπως απάτες πελατών.

4.2 Ερευνητικές Υποθέσεις

Στο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνονται ερωτήσεις κλειστού τύπου καθώς και ερωτήσεις κλίμακας.

Με τις ερωτήσεις κλειστού τύπου ενισχύεται η δυνατότητα εγκυρότητας των αποτελεσμάτων της έρευνας και επιπλέον δίνεται η δυνατότητα εκτίμησης της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου.

Η κλίμακα που επιλέχθηκε είναι από 1 έως 5. Η επιλογή της συγκεκριμένης κλίμακας έγινε επειδή είναι σχετικά εύκολη να χρησιμοποιηθεί και οι ερωτώμενοι είναι πιθανόν να απαντήσουν αξιόπιστα (Karagiorgos, Drogalas and Giovanis, 2011).

Για τους σκοπούς της έρευνας, ορίζουμε ως ερευνητικές υποθέσεις τις εξής:

H₁: Οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν τα πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών.

H₂: Οι εσωτερικοί ελεγκτές καταθέτουν προτάσεις στη διοίκηση και η συνεργασία είναι καλή.

H₃: Οι εσωτερικοί ελεγκτές διαθέτουν τυπικά προσόντα.

H₄: Ο προϊστάμενος της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου εκτελεί και άλλα καθήκοντα.

H₅: Η επιχείρηση εφαρμόζει πολιτικές προστασίας σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος.

H₆: Ο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα;

H₇: Ο εσωτερικός έλεγχος θα βοηθούσε στον εντοπισμό ανήθικης συμπεριφοράς των εργαζομένων της επιχείρησης;

H₈: Υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στο τμήμα εσωτερικού ελέγχου και των υπολοίπων τμημάτων.

H₉: Ο διευθυντής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

4.3 Επιλογή Δείγματος

Ο πληθυσμός της έρευνας περιορίστηκε μόνο σε Ελληνικές επιχειρήσεις των κλάδων Υπηρεσιών, Ποτών, Τροφίμων, Μεταφορών, Βιομηχανικών Προϊόντων καθώς και Ταξιδιών και Αναψυχής. Το συνολικό δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα ήταν 50 επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξήχθη κατά το χρονικό διάστημα του Μαΐου – Αύγουστος 2018.

Πίνακας 4.3 : Πίνακας κλάδου δραστηριότητας των επιχειρήσεων του δείγματος.

Κλάδος Δραστηριότητας	Αριθμός επιχειρήσεων
Υπηρεσιών	7
Ποτών	5
Τροφίμων	12
Μεταφορών	6
Βιομηχανικών Προϊόντων	14
Ταξιδιών και Αναψυχής	6

4.4 Μέθοδος Συλλογής Δεδομένων

Στη συγκεκριμένη έρευνα, ο τρόπος συλλογής των δεδομένων είναι το ανώνυμο ερωτηματολόγιο για την ορθή διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας. Η διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου απαιτούσε περίπου είκοσι λεπτά και το ερωτηματολόγιο συνόδευε μια περιγραφή της μελέτης σε συνδυασμό με σχετικές οδηγίες για την κατάλληλη συμπλήρωση των ερωτήσεων. Ο λόγος επιλογής του ερωτηματολογίου είναι διότι τα στοιχεία που διερευνάμε δεν δίνονται γνωστά δημοσίως και έτσι δεν έχουν τη δυνατότητα τα άτομα τα οποία ασχολούνται με τον εσωτερικό έλεγχο να αντλήσουν στοιχεία.

4.5 Περιγραφή Ερωτηματολογίου (βλέπε Παράρτημα)

Στην παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο τριάντα ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις χωρίζονται σε τρεις τύπους. Στο πρώτο τύπο περιλαμβάνονται οι ερωτήσεις επιλογής. Οι απαντήσεις των ερωτώμενων κυμαίνονται από το «καθόλου» μέχρι το «πάρα πολύ» για να καταγράψουν το βαθμό συμφωνίας σε μια πρόταση. Στη συνέχεια, ακολουθεί, η πενταβάθμια κλίμακα που χρησιμοποιήθηκε.

Πίνακας 4.5: Αριθμητική κλίμακα για τη βαθμολόγηση των ερωτήσεων.

Κλίμακα:	Βαθμολόγηση:
Καθόλου	1
Σε μικρή κλίμακα	2
Σε μέτρια κλίμακα	3
Σε μεγάλη κλίμακα	4
Πάρα πολύ	5

Στον δεύτερο τύπο ερωτήσεων, περιλαμβάνονται οι διχοτομικές κλίμακες. Πρόκειται για ερωτήσεις που επιδέχονται ως απάντηση μία από δύο δυνατές τιμές, όπως : ΝΑΙ και ΟΧΙ.

Και στην τρίτη και τελευταία κατηγορία υπάρχουν ερωτήσεις κλίμακας απλής επιλογής, δηλαδή ερωτήσεις που επιδέχονται μόνο μία απάντηση από μια σειρά προτεινόμενων επιλογών, και επιλέγεται η απάντηση που θεωρείτε καταλληλότερη .

4.6 Αποτελέσματα

Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των τριάντα ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Η ανάλυση των δεδομένων και η εξαγωγή συμπερασμάτων ακολούθησε την περιγραφική στατιστική

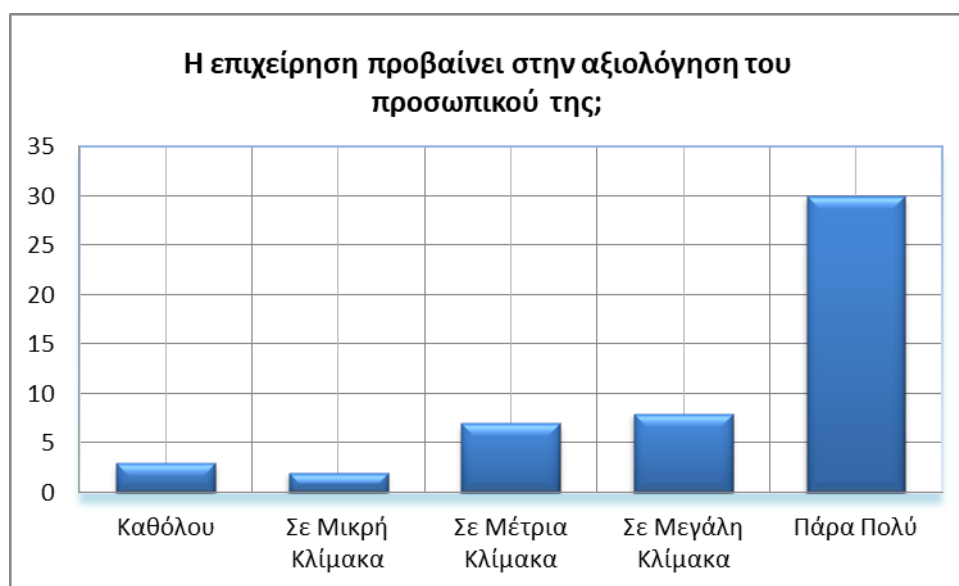
Για κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου που αναλύθηκε προέκυψε ένας πίνακας συχνοτήτων καθώς και γραφήματα με μπάρες και ποσοστά των απαντήσεων με στόχο την καλύτερη αντίληψη και ερμηνεία.

Αποτελέσματα Ερώτησης 1

Η πρώτη ερώτηση, αναφέρεται στο κατά πόσο η επιχείρηση προβαίνει στην αξιολόγηση του προσωπικού της. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 6% απάντησε πως δεν διενεργούνται έλεγχοι αξιολόγησης του προσωπικού της εταιρίας όπου εργάζονται, το 4% απάντησε πως διενεργείται αξιολόγηση σε πολύ μικρή κλίμακα, το 14% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 16% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 60% απάντησε πως οι έλεγχοι είναι πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.1: Η επιχείρηση προβαίνει στην αξιολόγηση του προσωπικού της;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	3	6
Σε Μικρή Κλίμακα	2	4
Σε Μέτρια Κλίμακα	7	14
Σε Μεγάλη Κλίμακα	8	16
Πάρα Πολύ	30	60
Σύνολο	50	100%

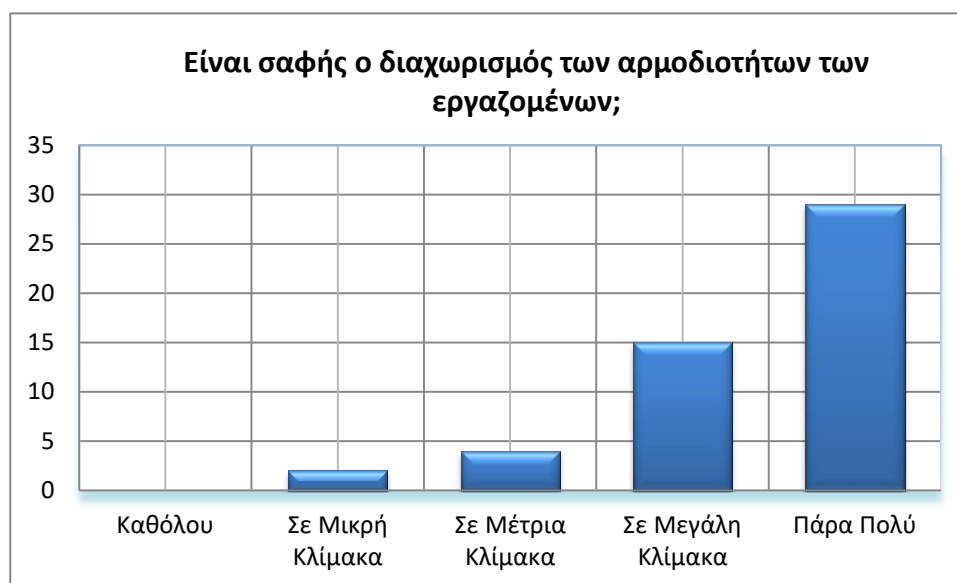
Διάγραμμα 4.6.1: Γράφημα για την 1^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 2

Η δεύτερη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο είναι σαφής ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων των εργαζομένων. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 4% απάντησε πως διενεργείται αξιολόγηση σε πολύ μικρή κλίμακα, το 8% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 30% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 58% απάντησε πως ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων είναι πάρα πολύ σαφής.

Πίνακας 4.6.2: Είναι σαφής ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων των εργαζομένων;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	2	4
Σε Μέτρια Κλίμακα	4	8
Σε Μεγάλη Κλίμακα	15	30
Πάρα Πολύ	29	58
Σύνολο	50	100%

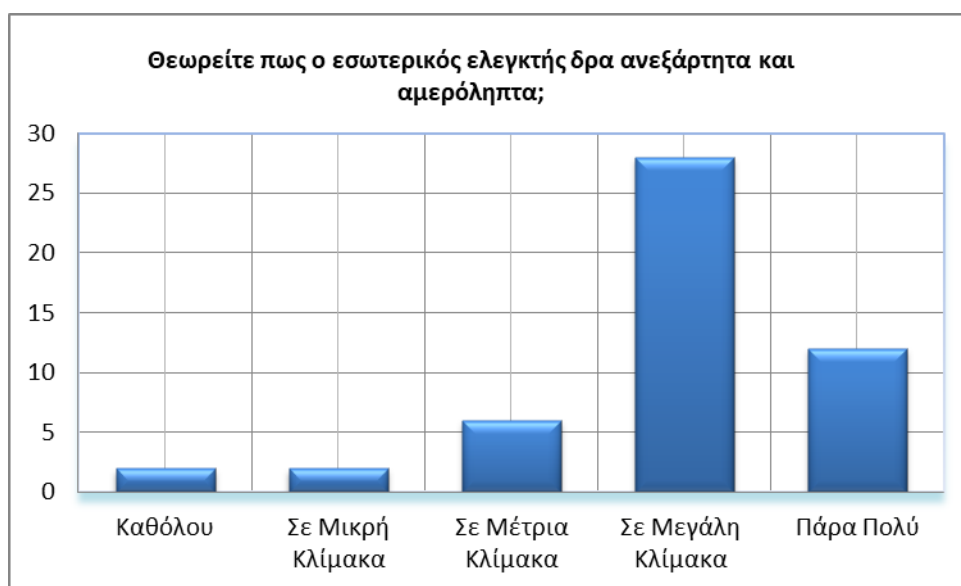
Διάγραμμα 4.6.2: Γράφημα για την 2^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 3

Η τρίτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 4% απάντησε πως ο εσωτερικός ελεγκτής δεν δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα, το 4% απάντησε πως δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα σε πολύ μικρή κλίμακα, το 12% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 56% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 24% απάντησε πως ο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.3: Θεωρείτε πως ο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	2	4
Σε Μικρή Κλίμακα	2	4
Σε Μέτρια Κλίμακα	6	12
Σε Μεγάλη Κλίμακα	28	56
Πάρα Πολύ	12	24
Σύνολο	50	100%

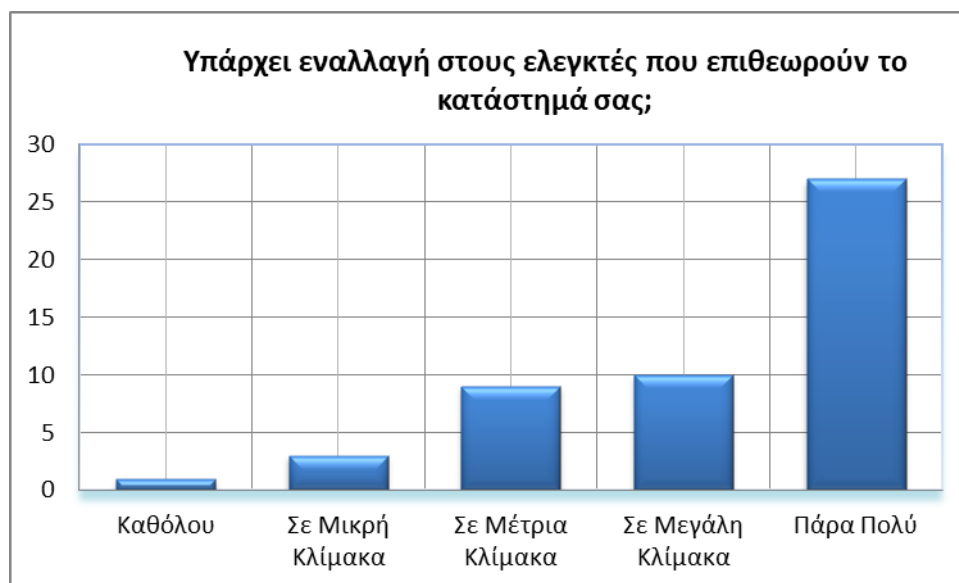
Διάγραμμα 4.6.3: Γράφημα για την 3^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 4

Η τέταρτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο υπάρχει εναλλαγή στους ελεγκτές που επιθεωρούν το κατάστημά σας. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 2% απάντησε πως δεν υπάρχει εναλλαγή στους ελεγκτές που επιθεωρούν το κατάστημά, το 6% απάντησε πως υπάρχει εναλλαγή σε πολύ μικρή κλίμακα, το 18% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 20% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 54% απάντησε πως υπάρχει πάρα πολύ εναλλαγή στους ελεγκτές που επιθεωρούν το κατάστημά.

Πίνακας 4.6.4: Υπάρχει εναλλαγή στους ελεγκτές που επιθεωρούν το κατάστημά σας;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	1	2
Σε Μικρή Κλίμακα	3	6
Σε Μέτρια Κλίμακα	9	18
Σε Μεγάλη Κλίμακα	10	20
Πάρα Πολύ	27	54
Σύνολο	50	100%

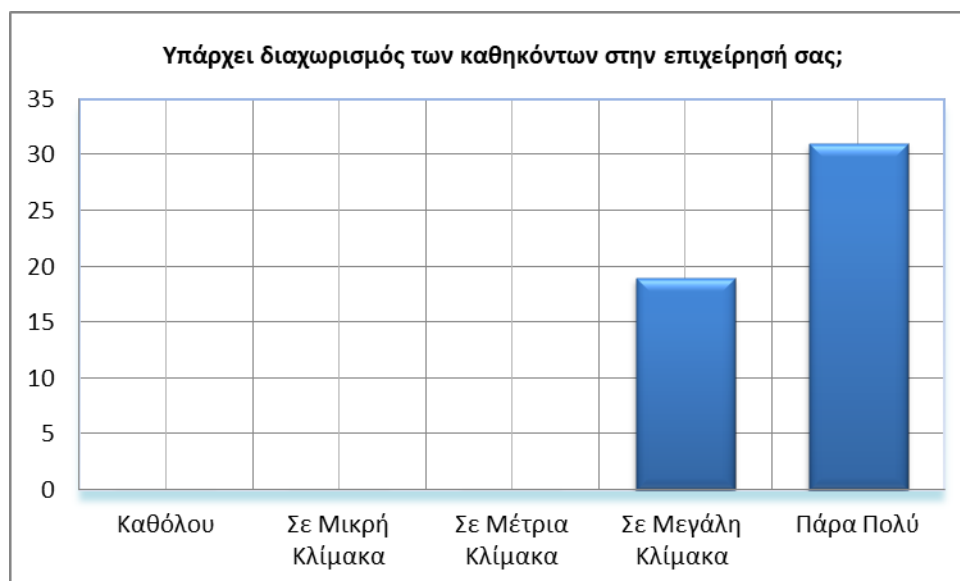
Διάγραμμα 4.6.4: Γράφημα για την 4^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 5

Η πέμπτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο υπάρχει διαχωρισμός των καθηκόντων στην επιχείρηση. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 38% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 62% απάντησε πως υπάρχει διαχωρισμός των καθηκόντων στην επιχείρηση πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.5: Υπάρχει διαχωρισμός των καθηκόντων στην επιχείρησή σας;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	0	0
Σε Μεγάλη Κλίμακα	19	38
Πάρα Πολύ	31	62
Σύνολο	50	100%

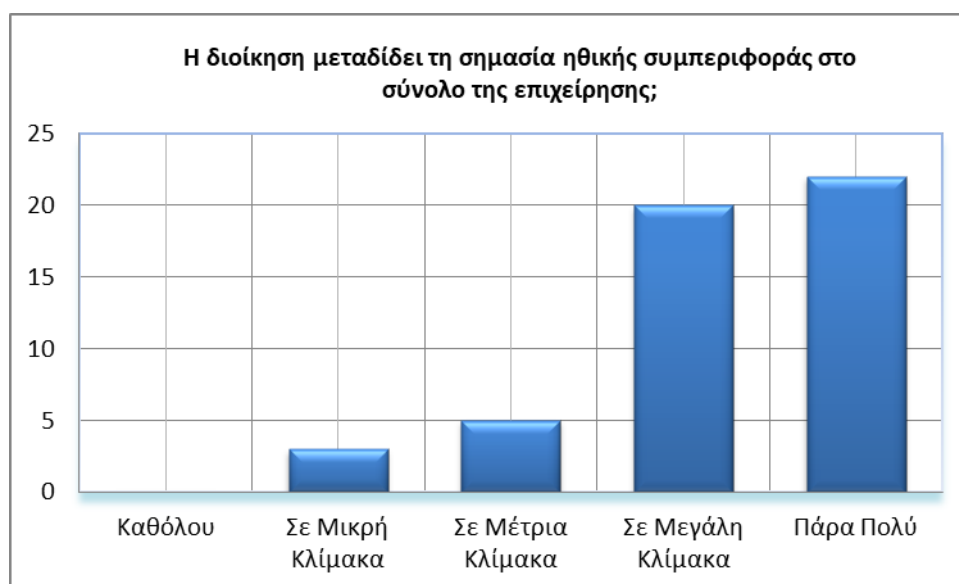
Διάγραμμα 4.6.5: Γράφημα για την 5^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 6

Η έκτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο η διοίκηση μεταδίδει τη σημασία ηθικής συμπεριφοράς στο σύνολο της επιχείρησης. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 6% απάντησε πως μεταδίδει τη σημασία ηθικής συμπεριφοράς σε πολύ μικρή κλίμακα, το 10% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 40% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 44% απάντησε πως η διοίκηση μεταδίδει τη σημασία ηθικής συμπεριφοράς στο σύνολο της επιχείρησης πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.6: Η διοίκηση μεταδίδει τη σημασία ηθικής συμπεριφοράς στο σύνολο της επιχείρησης;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	3	6
Σε Μέτρια Κλίμακα	5	10
Σε Μεγάλη Κλίμακα	20	40
Πάρα Πολύ	22	44
Σύνολο	50	100%

Διάγραμμα 4.6.6: Γράφημα για την 6^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 7

Η έβδομη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο το προσωπικό υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου επαρκεί για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων του. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 8% απάντησε πως το προσωπικό επαρκεί για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων σε πολύ μικρή κλίμακα, το 12% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 54% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 26% απάντησε πως το προσωπικό υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου επαρκεί για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων του πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.7: Το προσωπικό υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου επαρκεί για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων του;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	4	8
Σε Μέτρια Κλίμακα	6	12
Σε Μεγάλη Κλίμακα	27	54
Πάρα Πολύ	13	26
Σύνολο	50	100%

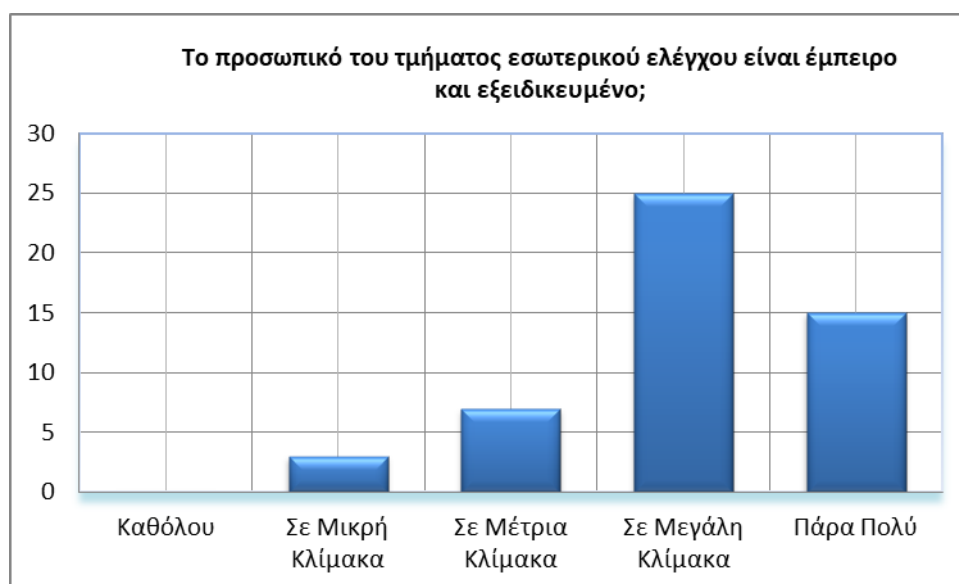
Διάγραμμα 4.6.7: Γράφημα για την 7^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 8

Η όγδοη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι έμπειρο και εξειδικευμένο. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 6% απάντησε πως το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι έμπειρο και εξειδικευμένο σε πολύ μικρή κλίμακα, το 14% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 50% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 30% απάντησε πως το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι πάρα πολύ έμπειρο και εξειδικευμένο.

Πίνακας 4.6.8: Το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι έμπειρο και εξειδικευμένο;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	3	6
Σε Μέτρια Κλίμακα	7	14
Σε Μεγάλη Κλίμακα	25	50
Πάρα Πολύ	15	30
Σύνολο	50	100%

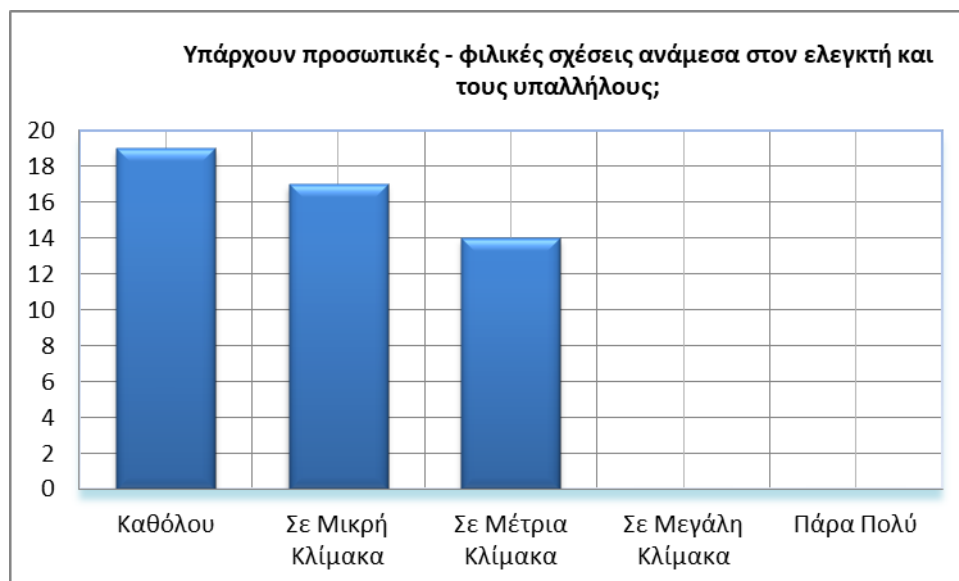
Διάγραμμα 4.6.8: Γράφημα για την 8^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 9

Η ένατη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο υπάρχουν προσωπικές - φιλικές σχέσεις ανάμεσα στον ελεγκτή και τους υπαλλήλους. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 38% απάντησε πως δεν υπάρχουν προσωπικές σχέσεις, το 34% απάντησε πως υπάρχουν σε πολύ μικρή κλίμακα και το 28% απάντησε σε μέτρια κλίμακα.

Πίνακας 4.6.9: Υπάρχουν προσωπικές - φιλικές σχέσεις ανάμεσα στον ελεγκτή και τους υπαλλήλους;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	19	38
Σε Μικρή Κλίμακα	17	34
Σε Μέτρια Κλίμακα	14	28
Σε Μεγάλη Κλίμακα	0	0
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	50	100%

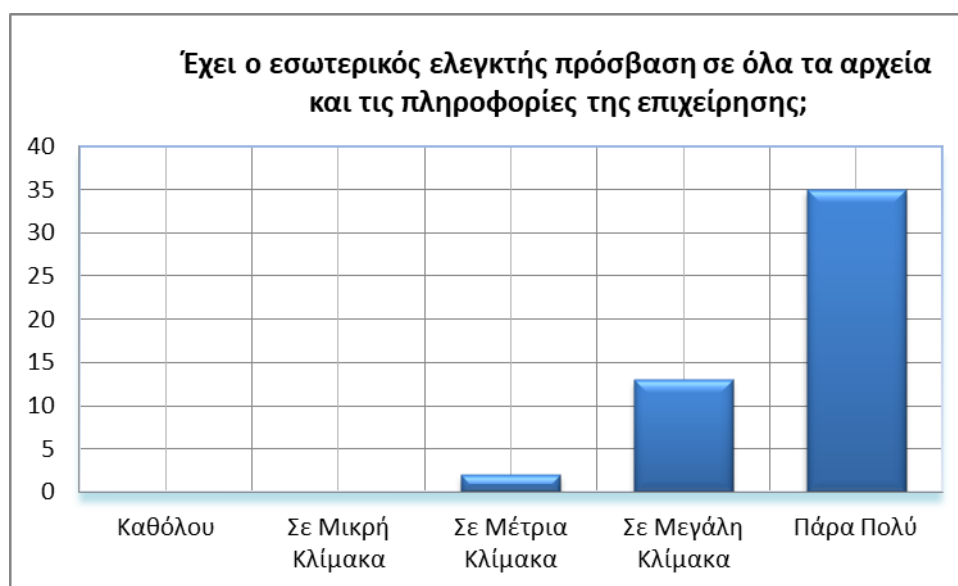
Διάγραμμα 4.6.9: Γράφημα για την 9^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 10

Η δέκατη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο έχει ο εσωτερικός ελεγκτής πρόσβαση σε όλα τα αρχεία και τις πληροφορίες της επιχείρησης. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 4% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 26% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 70% απάντησε πως έχει πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.10: Έχει ο εσωτερικός ελεγκτής πρόσβαση σε όλα τα αρχεία και τις πληροφορίες της επιχείρησης;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	2	4
Σε Μεγάλη Κλίμακα	13	26
Πάρα Πολύ	35	70
Σύνολο	50	100%

Διάγραμμα 4.6.10: Γράφημα για την 10^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 11

Η εντεκάτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο τα στελέχη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου έχουν επαρκή γνώση των ΔΠΧΑ. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 20% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 64% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 16% απάντησε πως τα στελέχη έχουν πάρα πολύ γνώση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.

Πίνακας 4.6.11: Τα στελέχη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου έχουν επαρκή γνώση των ΔΠΧΑ;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	10	20
Σε Μεγάλη Κλίμακα	32	64
Πάρα Πολύ	8	16
Σύνολο	50	100%

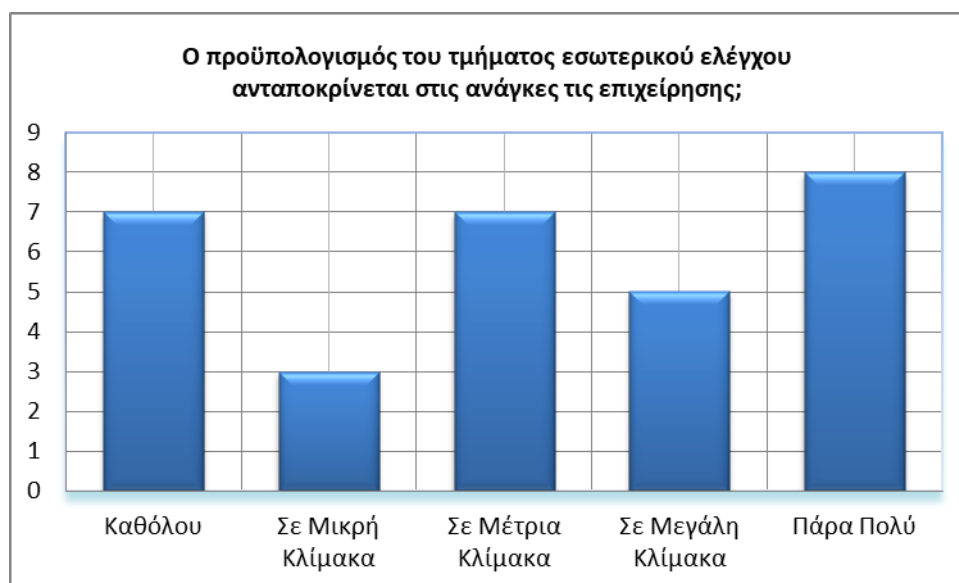
Διάγραμμα 4.6.11: Γράφημα για την 11^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 12

Η δωδέκατη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο ο προϋπολογισμός του τμήματος εσωτερικού ελέγχου ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησης. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 14% απάντησε πως δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησης, το 6% απάντησε πως ανταποκρίνεται σε πολύ μικρή κλίμακα, το 14% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 10% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 56% απάντησε πως ο προϋπολογισμός ανταποκρίνεται πάρα πολύ ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησης.

Πίνακας 4.6.12: Ο προϋπολογισμός του τμήματος εσωτερικού ελέγχου ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησης;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	7	14
Σε Μικρή Κλίμακα	3	6
Σε Μέτρια Κλίμακα	7	14
Σε Μεγάλη Κλίμακα	5	10
Πάρα Πολύ	8	56
Σύνολο	50	100%

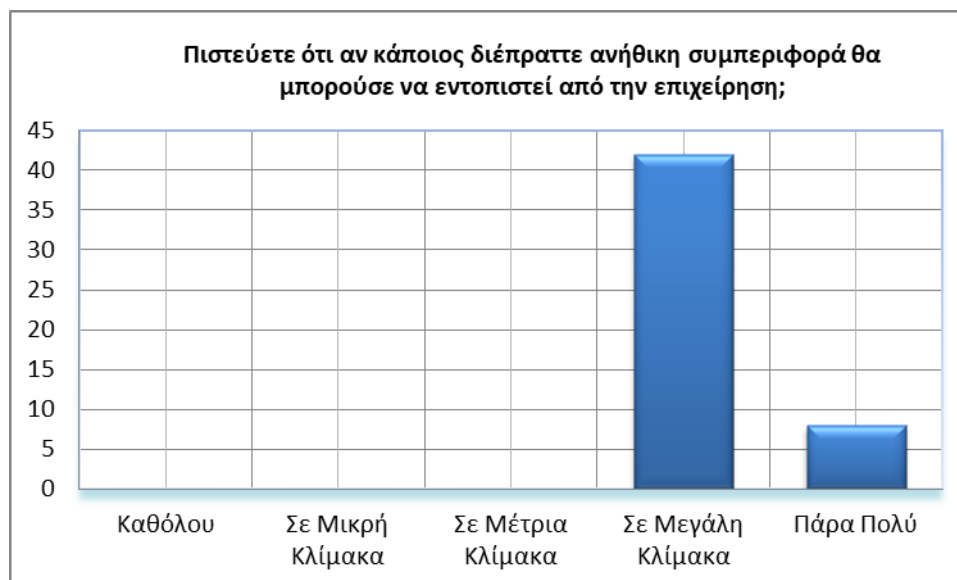
Διάγραμμα 4.6.12: Γράφημα για την 12^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 13

Η δέκατη τρίτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο πιστεύετε ότι αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά θα μπορούσε να εντοπιστεί από την επιχείρηση. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 84% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 16% απάντησε πως ο πιστεύει πάρα πολύ ότι αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά θα μπορούσε να εντοπιστεί από την επιχείρηση.

Πίνακας 4.6.13: Πιστεύετε ότι αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά θα μπορούσε να εντοπιστεί από την επιχείρηση;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	0	0
Σε Μεγάλη Κλίμακα	42	84
Πάρα Πολύ	8	16
Σύνολο	50	100%

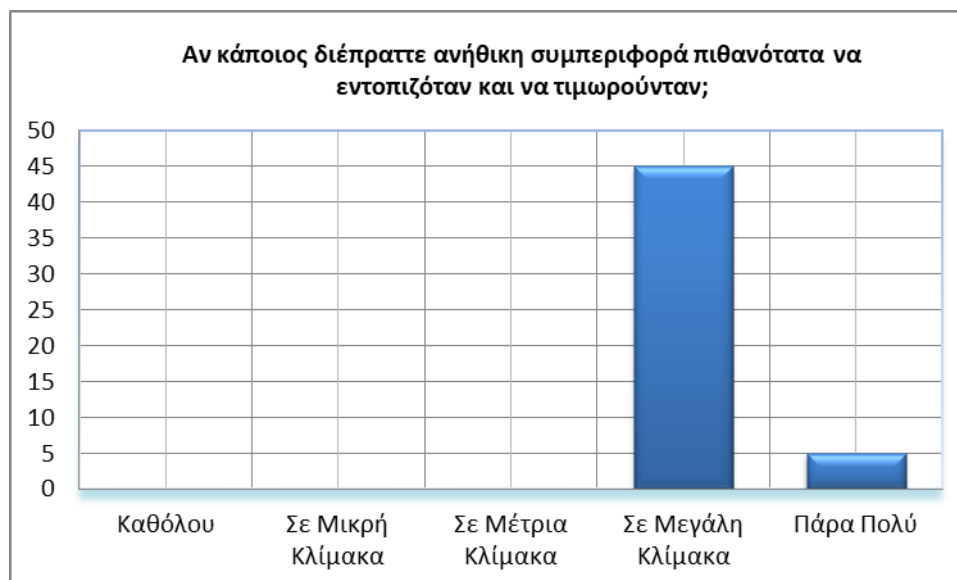
Διάγραμμα 4.6.13: Γράφημα για την 13^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 14

Η δέκατη τέταρτη ερώτηση αναφέρεται στο αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά πιθανότατα να εντοπιζόταν και να τιμωρούνταν. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 90% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 10% απάντησε πως αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά πιθανότατα να εντοπιζόταν και να τιμωρούνταν πάρα πολύ.

Πίνακας 4.6.14: Αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά πιθανότατα να εντοπιζόταν και να τιμωρούνταν;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	0	0
Σε Μεγάλη Κλίμακα	45	90
Πάρα Πολύ	5	10
Σύνολο	50	100%

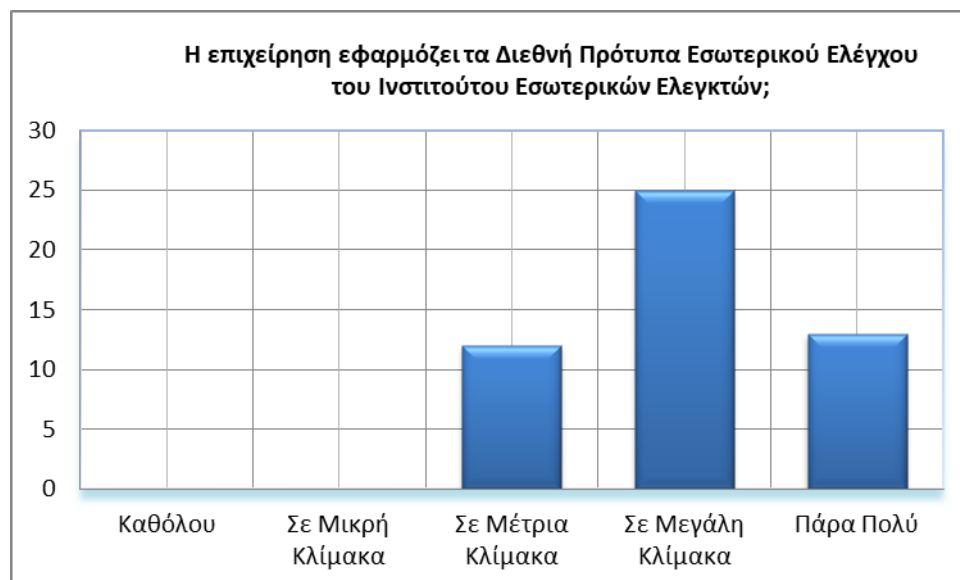
Διάγραμμα 4.6.14: Γράφημα για την 14^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 15

Η δέκατη πέμπτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο η επιχείρηση εφαρμόζει τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 24% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 50% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 26% απάντησε πως η επιχείρηση εφαρμόζει πάρα πολύ τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών .

Πίνακας 4.6.15: Η επιχείρηση εφαρμόζει τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	12	24
Σε Μεγάλη Κλίμακα	25	50
Πάρα Πολύ	13	26
Σύνολο	50	100%

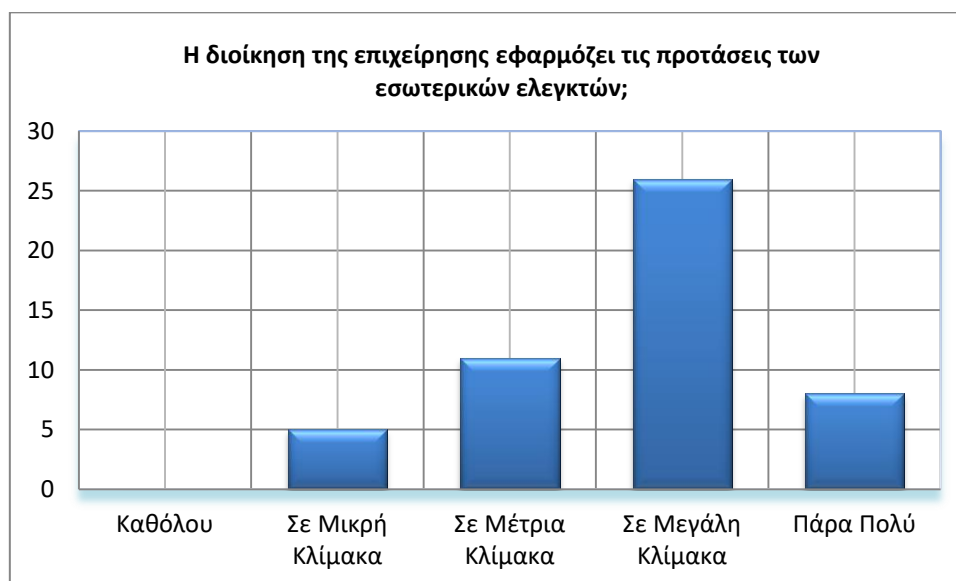
Διάγραμμα 4.6.15: Γράφημα για την 15^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 16

Η δέκατη έκτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο η διοίκηση της επιχείρησης εφαρμόζει τις προτάσεις των εσωτερικών ελεγκτών. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 10% απάντησε πως ανταποκρίνεται σε πολύ μικρή κλίμακα, το 22% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 52% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 16% απάντησε πως η διοίκηση της επιχείρησης εφαρμόζει πάρα πολύ τις προτάσεις των εσωτερικών ελεγκτών.

Πίνακας 4.6.17: Η διοίκηση της επιχείρησης εφαρμόζει τις προτάσεις των εσωτερικών ελεγκτών;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	5	10
Σε Μέτρια Κλίμακα	11	22
Σε Μεγάλη Κλίμακα	26	52
Πάρα Πολύ	8	16
Σύνολο	50	100%

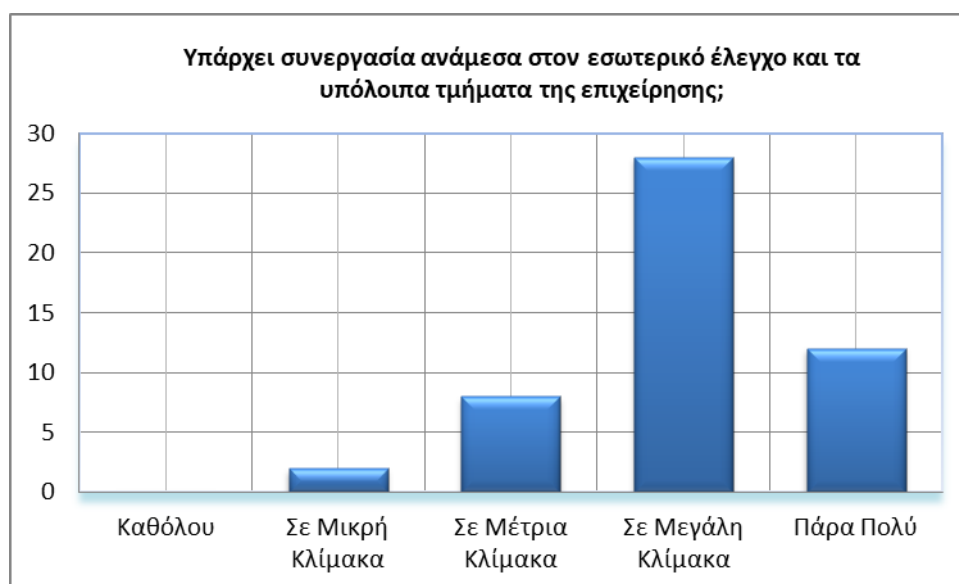
Διάγραμμα 4.6.17: Γράφημα για την 16^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 17

Η δέκατη έβδομη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στον εσωτερικό έλεγχο και τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 4% απάντησε πως υπάρχει σε μικρή κλίμακα, το 16% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 56% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 24% απάντησε πως υπάρχει πάρα πολύ συνεργασία ανάμεσα στον εσωτερικό έλεγχο και τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης.

Πίνακας 4.6.17: Υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στον εσωτερικό έλεγχο και τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	2	4
Σε Μέτρια Κλίμακα	8	16
Σε Μεγάλη Κλίμακα	28	56
Πάρα Πολύ	12	24
Σύνολο	50	100%

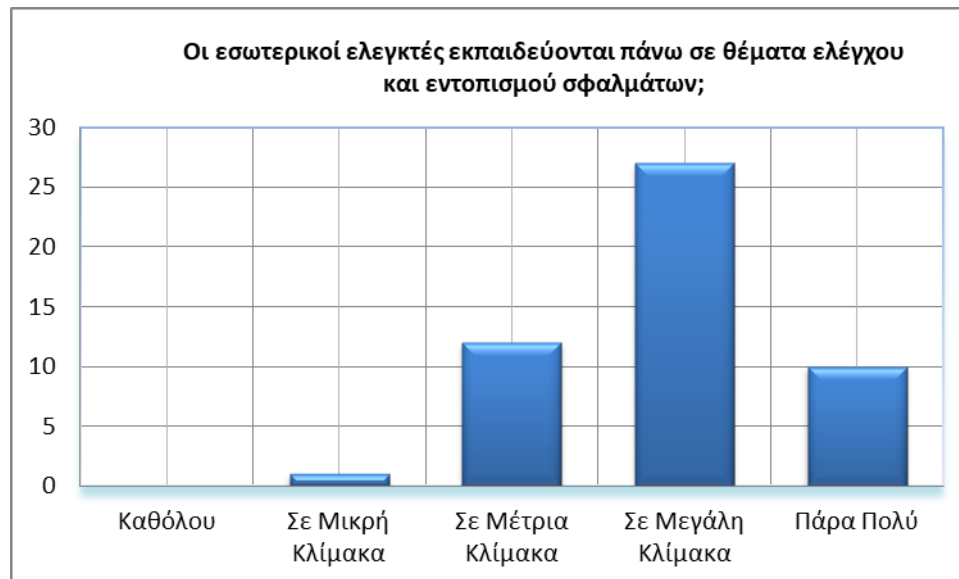
Διάγραμμα 4.6.18: Γράφημα για την 17^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 18

Η δέκατη όγδοη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού σφαλμάτων. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 2% απάντησε πως εκπαιδεύονται σε μικρή κλίμακα, το 24% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 54% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 20% απάντησε πως οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάρα πολύ πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού σφαλμάτων.

Πίνακας 4.6.18: Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού σφαλμάτων;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	1	2
Σε Μέτρια Κλίμακα	12	24
Σε Μεγάλη Κλίμακα	27	54
Πάρα Πολύ	10	20
Σύνολο	50	100%

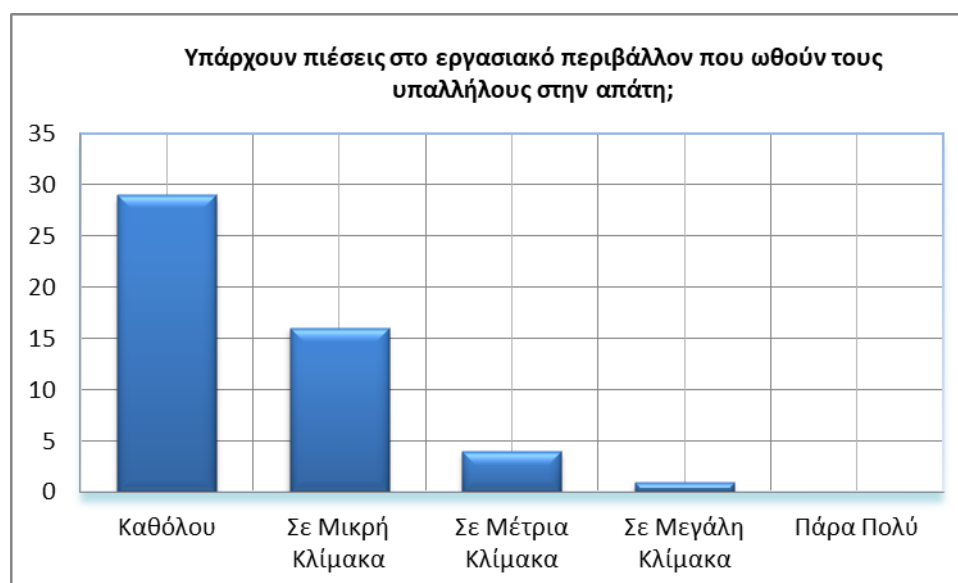
Διάγραμμα 4.6.18: Γράφημα για την 18^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 19

Η δέκατη ένατη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο υπάρχουν πιέσεις στο εργασιακό περιβάλλον που ωθούν τους υπαλλήλους στην απάτη. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 58% απάντησε πως δεν υπάρχουν πιέσεις, το 32% απάντησε πως υπάρχουν σε πολύ μικρή κλίμακα, το 8% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, και το 2% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα.

Πίνακας 4.6.19: Υπάρχουν πιέσεις στο εργασιακό περιβάλλον που ωθούν τους υπαλλήλους στην απάτη;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	29	58
Σε Μικρή Κλίμακα	16	32
Σε Μέτρια Κλίμακα	4	8
Σε Μεγάλη Κλίμακα	1	2
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	50	100%

Διάγραμμα 4.6.19: Γράφημα για την 19^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 20

Η εικοστή ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο ο διευθυντής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 18% απάντησε σε μέτρια κλίμακα, το 56% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα και το 26% απάντησε πως ο διευθυντής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρίσταται πάρα πολύ στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Πίνακας 4.6.20: Ο διευθυντής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Καθόλου	0	0
Σε Μικρή Κλίμακα	0	0
Σε Μέτρια Κλίμακα	9	18
Σε Μεγάλη Κλίμακα	28	56
Πάρα Πολύ	13	26
Σύνολο	50	100%

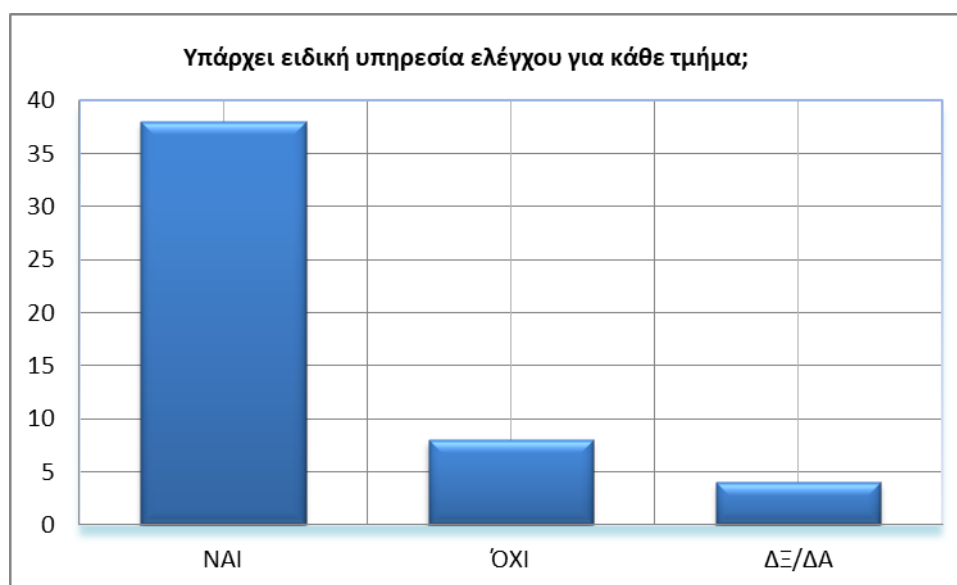
Διάγραμμα 4.6.20: Γράφημα για την 20^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 21

Η εικοστή πρώτη ερώτηση αναφέρεται στο κατά πόσο υπάρχει ειδική υπηρεσία ελέγχου για κάθε τμήμα. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 76% απάντησε πως υπάρχει ειδική υπηρεσία ελέγχου για κάθε τμήμα, το 16% απάντησε πως δεν υπάρχει και το 8% απάντησε πως δεν γνωρίζει .

Πίνακας 4.6.21: Υπάρχει ειδική υπηρεσία ελέγχου για κάθε τμήμα;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
ΝΑΙ	38	76
ΌΧΙ	8	16
ΔΞ/ΔΑ	4	8
Σύνολο	50	100%

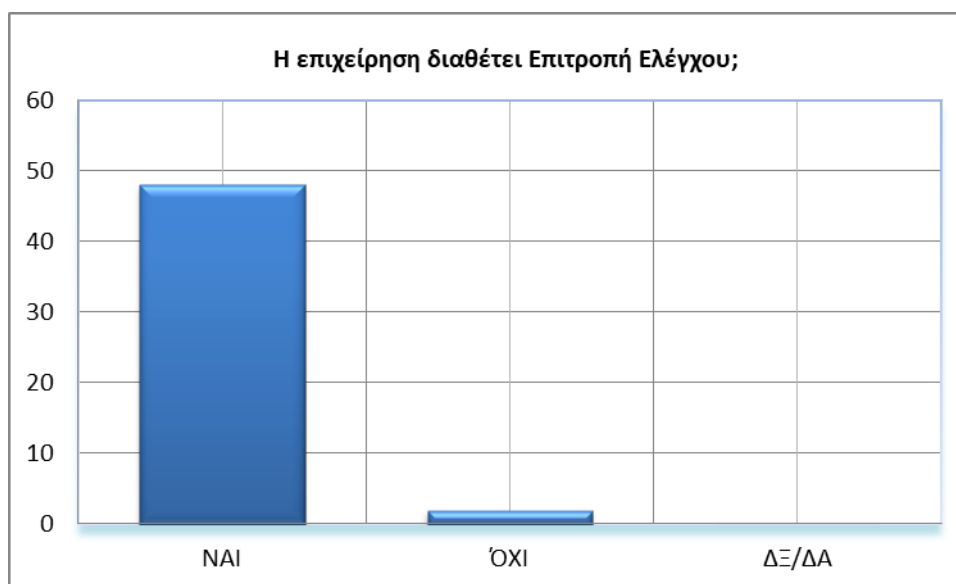
Διάγραμμα 4.6.21: Γράφημα για την 21^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 22

Η εικοστή δεύτερη ερώτηση αναφέρεται στο αν η επιχείρηση διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 96% απάντησε πως υπάρχει επιτροπή ελέγχου και το 4% απάντησε πως δεν υπάρχει.

Πίνακας 4.6.22: Η επιχείρηση διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
ΝΑΙ	48	96
ΌΧΙ	8	4
ΔΞ/ΔΑ	0	0
Σύνολο	50	100%

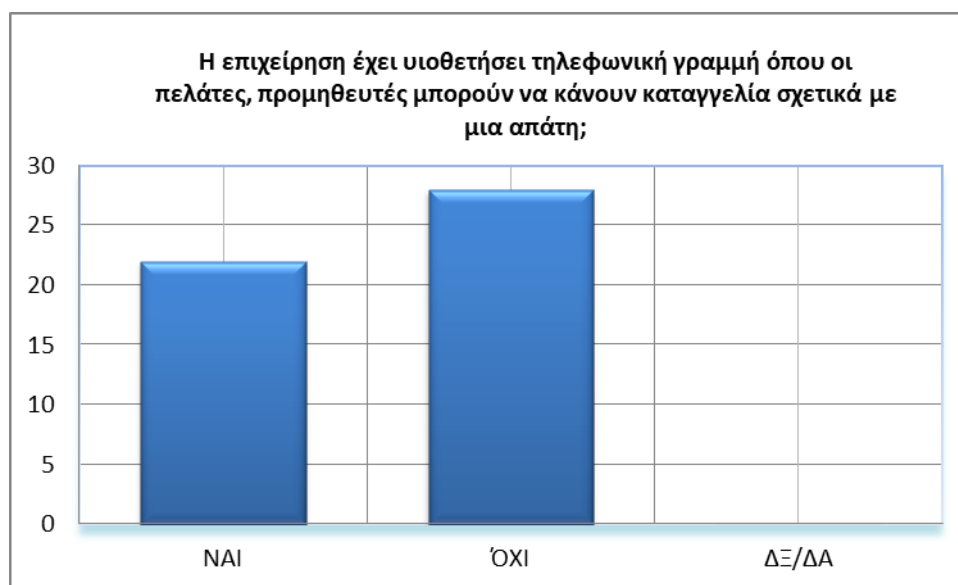
Διάγραμμα 4.6.22: Γράφημα για την 22^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 23

Η εικοστή τρίτη ερώτηση αναφέρεται στο αν η επιχείρηση επιχείρηση έχει υιοθετήσει τηλεφωνική γραμμή όπου οι πελάτες, προμηθευτές μπορούν να κάνουν καταγγελία σχετικά με μια απάτη. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 44% απάντησε πως υπάρχει και το 56% απάντησε πως δεν υπάρχει.

Πίνακας 4.6.23: Η επιχείρηση έχει υιοθετήσει τηλεφωνική γραμμή όπου οι πελάτες, προμηθευτές μπορούν να κάνουν καταγγελία σχετικά με μια απάτη;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
ΝΑΙ	22	44
ΌΧΙ	28	56
ΔΞ/ΔΑ	0	0
Σύνολο	50	100%

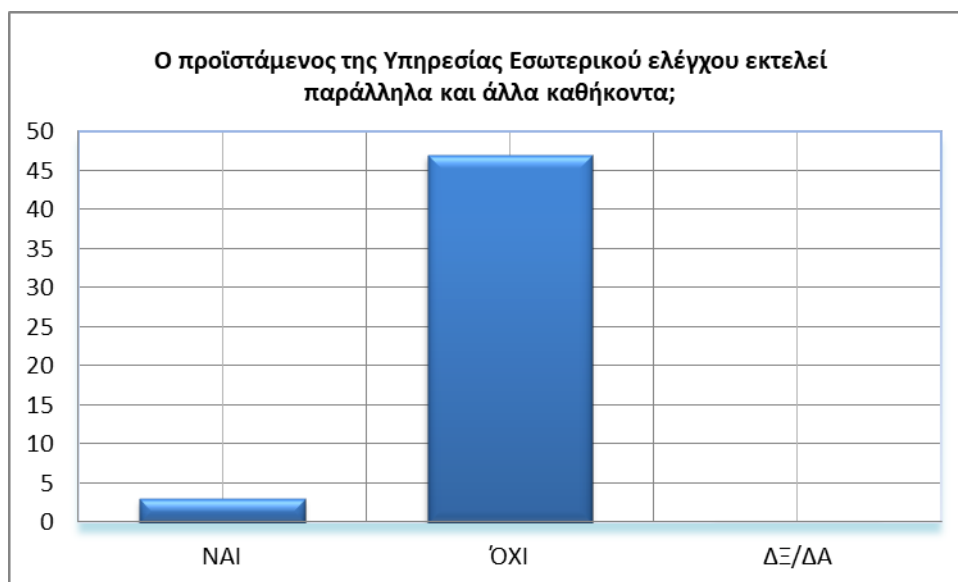
Διάγραμμα 4.6.23: Γράφημα για την 23^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 24

Η εικοστή τέταρτη ερώτηση αναφέρεται στο αν ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εσωτερικού ελέγχου εκτελεί παράλληλα και άλλα καθήκοντα. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 6% απάντησε πως εκτελεί παράλληλα και άλλα καθήκοντα και το 94% απάντησε πως δεν εκτελεί.

Πίνακας 4.6.24: Ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εσωτερικού ελέγχου εκτελεί παράλληλα και άλλα καθήκοντα;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
ΝΑΙ	3	6
ΌΧΙ	47	94
ΔΞ/ΔΑ	0	0
Σύνολο	50	100%

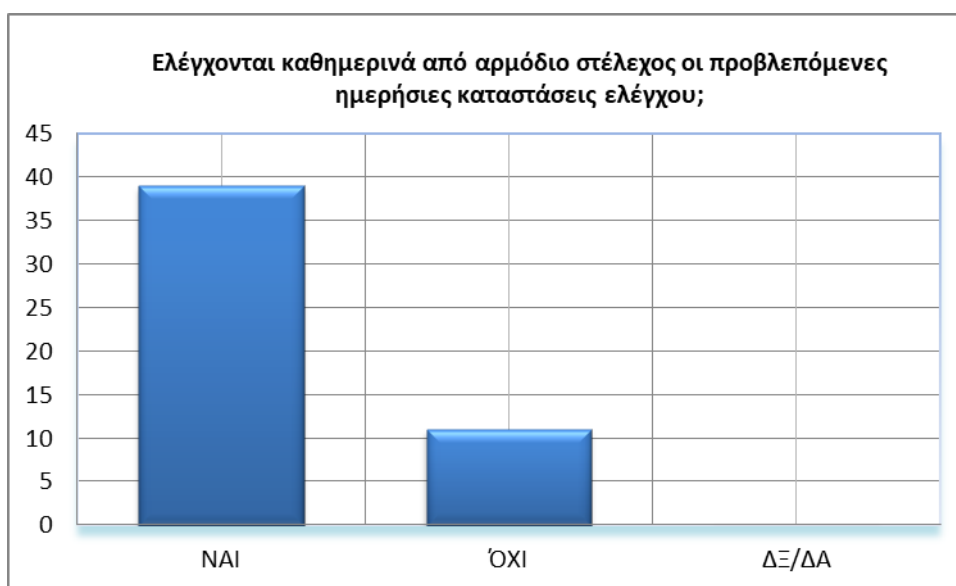
Διάγραμμα 4.6.24: Γράφημα για την 24^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 25

Η εικοστή πέμπτη ερώτηση αναφέρεται στο αν ελέγχονται καθημερινά από αρμόδιο στέλεχος οι προβλεπόμενες ημερήσιες καταστάσεις ελέγχου. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 78% απάντησε ελέγχονται και το 22% απάντησε πως δεν ελέγχονται.

Πίνακας 4.6.25: Ελέγχονται καθημερινά από αρμόδιο στέλεχος οι προβλεπόμενες ημερήσιες καταστάσεις ελέγχου;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
ΝΑΙ	39	78
ΌΧΙ	11	22
ΔΞ/ΔΑ	0	0
Σύνολο	50	100%

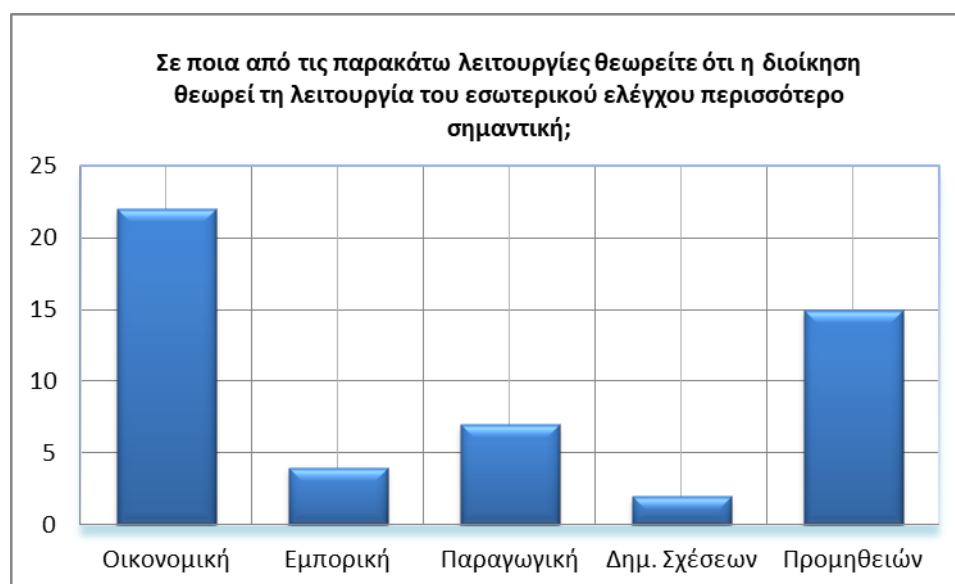
Διάγραμμα 4.6.25: Γράφημα για την 25^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 26

Η εικοστή έκτη ερώτηση αναφέρεται στο σε ποια από τις παρακάτω λειτουργίες θεωρείτε ότι η διοίκηση θεωρεί τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου περισσότερο σημαντική. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 44% απάντησε στην οικονομική, το 8% στην εμπορική, το 14% στην παραγωγική, το 4% στη Δημ. Σχέσεων και το 30% στη λειτουργία προμηθειών.

Πίνακας 4.6.26: Σε ποια από τις παρακάτω λειτουργίες θεωρείτε ότι η διοίκηση θεωρεί τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου περισσότερο σημαντική;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Οικονομική	22	44
Εμπορική	4	8
Παραγωγική	7	14
Δημ. Σχέσεων	2	4
Προμηθειών	15	30
Σύνολο	50	100%

Διάγραμμα 4.6.26: Γράφημα για την 26^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 27

Η εικοστή έβδομη ερώτηση αναφέρεται στα από πόσα μέλη αποτελείται η Επιτροπή Ελέγχου. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 96% απάντησε πως αποτελείται από 3 μέλη και το 4% από 4 μέλη.

Πίνακας 4.6.27: Από πόσα μέλη αποτελείται η Επιτροπής Ελέγχου;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
3	48	96
4	2	4
5	0	0
6	0	0
>6	0	0
Σύνολο	50	100%

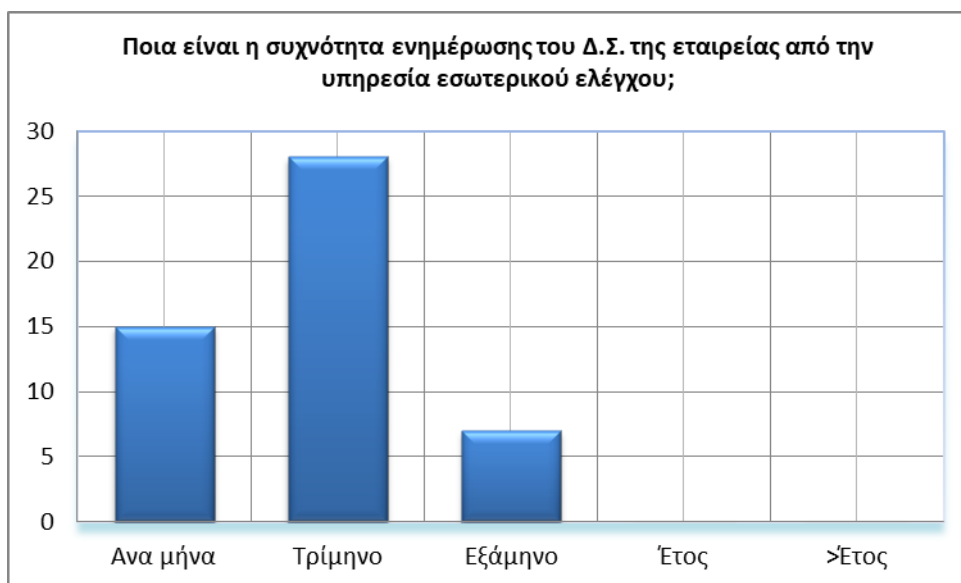
Διάγραμμα 4.6.27: Γράφημα για την 27^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 28

Η εικοστή όγδοη ερώτηση, αναφέρεται στα ποια είναι η συχνότητα ενημέρωσης του Δ.Σ. της εταιρείας από την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου. Από το σύνολο των 50 ερωτηθέντων επιχειρήσεων, το 30% απάντησε ανα μήνα, το 56% ανα τρίμηνο και το 14% ανά εξάμηνο.

Πίνακας 4.6.28: Ποια είναι η συχνότητα ενημέρωσης του Δ.Σ. της εταιρείας από την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Ανα μήνα	15	30
Τρίμηνο	28	56
Εξάμηνο	7	14
Έτος	0	0
>Έτος	0	0
Σύνολο	50	100%

Διάγραμμα 4.6.28: Γράφημα για την 28^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 29

Η εικοστή ένατη ερώτηση αναφέρεται στο σε ποια από τα παρακάτω μέσα χρησιμοποιεί η επιχείρηση προκειμένου να αποφύγει ακούσια ή εκούσια παραποίηση των στοιχείων της επιχείρησης. Το 30% απάντησε με περιοδικούς ελέγχους στα πάγια περιουσιακά στοιχεία, το 26% απάντησε με κωδικούς πρόσβασης, το 20% με κλειδαριές ασφαλείας και το 24% με παρουσία φύλακα.

Πίνακας 4.6.29: Ποια από τα παρακάτω μέσα χρησιμοποιεί η επιχείρηση προκειμένου να αποφύγει ακούσια ή εκούσια παραποίηση των στοιχείων της επιχείρησης;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Περιοδικούς ελ. Στα ΠΠΣ	15	30
Κωδικούς πρόσβασης	13	26
Κλειδαριές ασφαλείας	10	20
Παρουσία Φύλακα	12	24
Σύνολο	50	100%

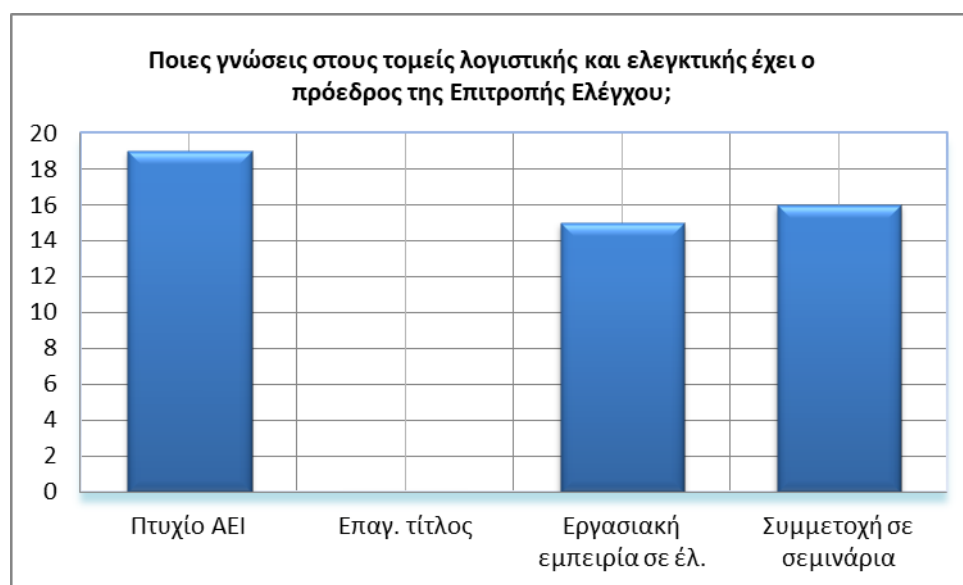
Διάγραμμα 4.6.29: Γράφημα για την 29^η ερώτηση

Αποτελέσματα Ερώτησης 30

Η τριακοστή ερώτηση αναφέρεται στο σε ποιες γνώσεις στους τομείς λογιστικής και ελεγκτικής έχει ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου. Το 38% απάντησε πτυχίο ΑΕΙ Οικονομικών, το 30% απάντησε πως έχει εμπειρία σε υπηρεσίες ελέγχου και το 32% συμμετοχή σε σεμινάρια.

Πίνακας 4.6.30: Ποιες γνώσεις στους τομείς λογιστικής και ελεγκτικής έχει ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου;

Κλίμακα	Πλήθος	Ποσοστό %
Πτυχίο ΑΕΙ Οικονομικών	19	38
Επαγγελματικό τίτλο	0	0
Εμπειρία σε έλεγχο	15	30
Συμ. σε σεμινάρια	16	32
Σύνολο	50	100%

Διάγραμμα 4.6.30: Γράφημα για την 30^η ερώτηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

5.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας όπως προέκυψαν από την ανασκόπηση έρευνας καθώς και από την ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου που παρουσιάστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στους περιορισμούς της έρευνας και έπειτα ακολουθούν προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

5.2 Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα κατέδειξε την προσαρμογή των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα στις διεθνείς καλές πρακτικές και τις αδυναμίες των επιχειρήσεων σε θέματα εσωτερικού ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος φαίνεται να επηρεάζει το κλίμα ανάμεσα στο προσωπικό χωρίς να επιβαρύνεται σημαντικά. Σε περιπτώσεις απάτης ο εσωτερικός έλεγχος είναι αποτελεσματικό εργαλείο εντοπισμού καθώς θεωρείται και αποτρεπτικό μέσο απάτης.

Επιπλέον, υπάρχει έντονη συμβολή στην λήψη αποφάσεων από πλευράς διοίκησης καθώς επίσης βελτιώνει αποτελεσματικά την καλή πορεία μιας επιχείρησης. Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου συνεπώς, προσθέτει αξία σε μια επιχείρηση, προωθεί την ανάπτυξη και την αποδοτικότητα της.

Συμπερασματικά, παρατηρήθηκε ότι όλοι οι ερωτώμενοι αναγνωρίζουν τη βαρύτητα του εσωτερικού ελέγχου και αξιολογούν θετικά τη σημαντικότητα του. Η διενέργεια ελέγχου στις ημέρες μας περιορίζει τα ανθρώπινα λάθη, τυχόν παραλήψεις και τις απάτες και συνεισφέρει ουσιαστικά στην επίτευξη των εταιρικών στόχων.

Από τις απαντήσεις της έρευνας προκύπτει ότι εφαρμόζονται τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου, αν και υπάρχουν περιθώρια για αύξηση της εφαρμογής τους στις ελληνικές επιχειρήσεις, καθώς η πλειοψηφία των οποίων δεν εφαρμόζει πλήρως τα πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών.

Η εφαρμογή των προτάσεων των εσωτερικών ελεγκτών από τη διοίκηση πραγματοποιείται σε μέτριο βαθμό σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ερώτησης 17. Η συνεργασία των εσωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης επιδέχεται βελτίωση σύμφωνα με

τα ευρήματα της έρευνας, καθώς υπάρχει ένα μικρό ποσοστό το οποίο εφαρμόζει σε μικρό βαθμό τις προτάσεις της επιχείρησης.

Ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου διαθέτει κατά κύριο λόγο πτυχίο οικονομικών και κατά δεύτερο λόγο συμμετοχή σε σεμινάρια. Σημαντικό ποσοστό απάντησε ότι ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου έχει επαγγελματική εμπειρία σε έλεγχο. Καμία επιχείρηση δεν απάντησαν ότι ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου είχε κάποιο επαγγελματικό τίτλο, όπως το CIA.

Στην ερώτηση εάν ο προϊστάμενος της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου εκτελεί και άλλα καθήκοντα η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε όχι. Ωστόσο, ένα ποσοστό της τάξεως του 6% απάντησε ναι. Κάτι το οποίο δεν προβλέπετε από τα ΔΠΕ.

Οι επιχειρήσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα εφαρμόζουν επαρκείς πολιτικές σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Οι περισσότερες χρησιμοποιούν τους περιοδικούς ελέγχους των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, στην συνέχεια ακολουθούν οι επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούν κωδικούς πρόσβασης. Λιγότερες επιχειρήσεις προστατεύουν τα στοιχεία τους με τη χρήση κάποιου φύλακα και τέλος, με το μικρότερο ποσοστό εμφανίζονται οι κλειδαριές ασφαλείας.

Στην απάντηση της ερώτησης 3 παρατηρείται ότι κατά κύριο λόγω, στις περισσότερες επιχειρήσεις ο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα σε υψηλό ποσοστό. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις επιχειρήσεων όπου θεωρείται πως ο εσωτερικός ελεγκτής δεν δρα καθόλου ανεξάρτητα και αμερόληπτα αλλά και το ίδιο ποσοστό απάντησε πως δρα ανεξάρτητα σε μικρή κλίμακα.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 13 και 14 η συντριπτική πλειοψηφία έχει απαντήσει πως ο εσωτερικός έλεγχος θα βοηθούσε στον εντοπισμό ανήθικες συμπεριφορά σε μεγάλη κλίμακα έως και πάρα πολύ.

Οι απαντήσεις της ερώτησης 17 παρουσιάζουν πως υπάρχει συνεργασία μεταξύ των τμημάτων σε μεγάλη κλίμακα και ακολουθεί η απάντηση πάρα πολύ. Έπειτα κάποιες απαντήσεις αναφέρουν πως η συνεργασία παρουσιάζεται σε μέτρια κλίμακα και υπάρχουν και περιπτώσεις όπου η συνεργασία εμφανίζεται σε μικρή κλίμακα.

Σε μεγάλη κλίμακα παρατηρούμε ότι ο διευθυντής παρίσταται στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και ακολουθούν και οι απαντήσεις πως παραβρίσκεται πάρα πολύ. Οι λιγότερες απαντήσεις εντοπίζονται στην απάντηση πως παραβρίσκεται σε μέτρια κλίμακα.

Η έρευνα κατέδειξε την προσαρμογή των ελληνικών επιχειρήσεων στις διεθνείς καλές πρακτικές, αλλά και τις αδυναμίες των επιχειρήσεων σε θέματα εσωτερικού ελέγχου.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί ένα εργαλείο για τη σύγχρονη επιχείρηση, μέσω του οποίου οι επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν την αποδοτικότητά και την αποτελεσματικότητά τους. Οι ελληνικές επιχειρήσεις οφείλουν να αξιοποιήσουν το εργαλείο αυτό και να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στο παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η εφαρμογή των καλών πρακτικών εσωτερικού ελέγχου από τις ελληνικές επιχειρήσεις και το ελληνικό δημόσιο μπορεί να αποτελέσει ένα πολύτιμο βοήθημα στην προσπάθεια της χώρας μας να εξέλθει από την οικονομική ύφεση την οποία βιώνει τα τελευταία χρόνια και να ανοίξει το κεφάλαιο της κοινωνικής ευημερίας και της ανάπτυξης της.

5.3 Περιορισμοί Έρευνας

Στόχος της παρούσας έρευνας, ήταν η προσπάθεια καταγραφής της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου στις ελληνικές επιχειρήσεις. Κατά την υλοποίηση και τον σχεδιασμό της έρευνας καταβλήθηκαν προσπάθειες ώστε η έρευνα να καταγράψει αξιόπιστα το υπό εξέταση ερευνητικό αντικείμενο. Παρόλα αυτά η έρευνα παρουσιάζει ορισμένους περιορισμούς που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να ερμηνευτούν σωστά τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας.

1. Μέγεθος του δείγματος: Πολλές επιχειρήσεις κυρίως λόγω έλλειψης χρόνου ήταν αρνητικές στο να απαντήσουν. Για τον σκοπό αυτό καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια και η ανταπόκριση των επιχειρήσεων δεν ήταν πολύ ικανοποιητική.
2. Περιορισμός δυνατότητας σύγκρισης των αποτελεσμάτων: Οι μελέτες σχετικά με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου δεν ήταν αρκετές σε εθνικό επίπεδο. Αυτό το γεγονός περιορίζει τη δυνατότητα συγκρισιμότητας των αποτελεσμάτων.
3. Η αξιοπιστία των απαντήσεων των ερωτώμενων: Για την ενίσχυση της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων τηρήθηκε η αρχή της εμπιστευτικότητας των απαντήσεων και δόθηκαν έτσι παραπάνω κίνητρα προκειμένου να ληφθούν ειλικρινείς απαντήσεις στα ερωτήματα.

5.4 Προτάσεις Για Μελλοντική Έρευνα

Έπειτα από τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, οι προτάσεις που διαμορφώνονται για μελλοντική έρευνα θα μπορούσαν να είναι οι ακόλουθες:

1. Επέκταση της έρευνα σε κάθε κλάδο ξεχωριστά, ώστε να υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα του τι εφαρμόζεται σε κάθε κλάδο.

2. Επέκταση της έρευνας αποκλειστικά σε επιχειρήσεις εισηγμένες και μη στο Χρηματιστήριο Αθηνών Αξιών.
3. Εφαρμογή της έρευνας σε επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου εντός της επιχείρησης ωστόσο ο εσωτερικός έλεγχος τους εφαρμόζεται από εξωτερικά λογιστήρια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Alexander Hamilton Institute (2005), Εσωτερικός Έλεγχος. Εκδόσεις Κριτήριο.

Αληφαντής, Γ. (2010), Ελεγκτική, Εκδόσεις Πάμισος.

Βαρβατσουλάκης, Ι. (2002), Οι χρηματοοικονομικές επιπτώσεις της οργάνωσης συστήματος εσωτερικού ελέγχου σε μικρομεσαίες νοσηλευτικές μονάδες, Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γαγάνης, Χ. και Ζοπουνίδης, Κ. (2008), Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων: Μεθοδολογικό Πλαίσιο και Εφαρμογές, Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Δρογαλάς, Γ. (2010), Αξιολόγηση της εφαρμογής και συνεισφοράς των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου από τη σκοπιά της λογιστικής και της χρηματοοικονομικής στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Δρογαλάς, Γ., Γκούμας, Σ., Κεσίση, Ε. και Μαλλιαρίδου, Ο. (2011), “Αποτύπωση του σύγχρονου ρόλου του εσωτερικού ελέγχου”. *Επιστημονική Επετηρίδα*.

Δρογαλάς, Γ., Φωτιάδης, Θ. και Σουμπενιώτης, Δ. (2005), “Έννοιολογικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου: Θεωρητική προσέγγιση και πραγματική μελέτη περίπτωσης”, *Διοικητική Ενημέρωση*, σ. 52 – 65.

Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (2005), *Το πλαίσιο Επαγγελματικής Εφαρμογής*.

Ζαφειράκου, Ηλ. και Ταχυνάκης, Π. (2007), Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση, *Περιοδικό Σπουδαί*, 57 (1), σ. 58 – 59.

Θερίου, Ν. (2005). *Στρατηγική Διοίκηση των Επιχειρήσεων*. Εκδόσεις Κριτική.

Καζατζής, Χ. (1988). Εμπειρική Έρευνα Λογιστικών Σφαλμάτων τα οποία Επηρεάζουν τα Αποτελέσματα Χρήσεως Ελληνικών Επιχειρήσεων. *Περιοδικό Σπουδαί*, 38, σ. 584 – 603.

Καζατζής, Χ. (2006). *Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος*. Εκδόσεις Business Plus.

Καραμάνης, Κ. (2007). *Σύγχρονη Ελεγκτική*. Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κέφης, Β. (2005 α.). *Ολοκληρωμένο Management*. Εκδόσεις Κριτική.

Κέφης, Β. (2005 β.). *Διοίκηση Ολικής Ποιότητας*. Εκδόσεις Κριτική.

Μαντζάρη Ε. και Μαντζάρης, Γ. (2009). *Διοικητικό Controlling: Η υφιστάμενη κατάσταση και οι προοπτικές του*. *Διοικητική Ενημέρωση*, σ. 96 – 112.

- Μπέσιλα - Μακρίδη, Ε. (2002). Ο Έλεγχος της Δημόσιας Διοίκησης από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης. Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Μπέσιλα - Μακρίδη, Ε. (2006). Ο Έλεγχος της Διοίκησης. Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Νεγκάκης Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017) Ελεγκτική - Εσωτερικός Έλεγχος Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική
- Παπαδάκης, Β. (2002). Στρατηγική Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία. Εκδόσεις Μπένου.
- Παπαστάθης, Π. (2003). Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (internal audit) στις Επιχειρήσεις-Οργανισμούς και η Πρακτική εφαρμογή του, (Α΄ και Β΄ τόμος).
- Πλάτων (2001). Απολογία Σωκράτους. Εκδοτική Θεσσαλονίκης.
- Ρόντος, Κ. και Παπάνης, Ευστ. (2006). Στατιστική Έρευνα Μέθοδοι και Εφαρμογές. Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.
- Φίλος, Ι. (2000). Ο Εσωτερικός Έλεγχος των Εμπορικών Τραπεζών στην Ελλάδα. Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Φίλος, Ι. (2004). Εγχειρίδιο Πολιτικών και Διαδικασιών. Εκδόσεις IQ.
- Φίλος, Ι. (2004). Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων. Εκδόσεις IQ.
- Φράγκος, Χ. (1998). Στατιστική Επιχειρήσεων. Εκδόσεις Α. Σταμούλης.
- Χρυσοβιτσιώτη, Ι. και Σταυρακοπούλου, Ι. (2001). Λεξικό εμπορικών, τραπεζικών και χρηματοοικονομικών όρων. Εκδόσεις Παπαζήση.

Διεθνής Βιβλιογραφία

- Aguilera, R. and Cuervo-Cazurra, A. (2004), “Codes of good governance worldwide: What is the trigger?” *Organisation Studies*, 25, pp. 415 – 443.
- Al-Twaijry, A., Brierley, J. and Gwilliam, D. (2003), “The development of internal audit in Saudi Arabia: An Institutional Theory Perspective”, *Critical Perspectives on Accounting*, 14 (5), pp. 507 – 531.
- Aldridge, R. and Colbert, J. (1994), “Management’s report on internal control and the accountant’s response.” *Managerial Auditing Journal*, 9 (7), pp. 21 – 28.
- Allegrini, M., Melville, R. and Paape, L. (2009), “Special issue on internal audit and corporate governance.” *The Journal of Management and Governance*, 13, pp. 1 – 3.
- Applegate, D. and Wills, T. (1999), “Integrating COSO”, *The Internal Auditor*, 56 (6).
- Archambeault, D., Dezoort, F. and Holt, T. (2008), “The need for an internal auditor report to external stakeholders to improve governance transparency”, *Accounting Horizons*, 22, pp. 375 – 388.
- Arena, M. and Azzone, Z. (2009), “Identifying organizational drivers of internal audit effectiveness”, *International Journal of Auditing*, 13 (1), pp. 43 – 60.
- Arnold, S. (2009), “IFRS Risk Planning and Controls Execution”, *Journal of Accountancy*, 208, pp. 34 – 36.
- Asare, K., Davinson, R. and Gramling, A. (2008), “Internal auditor’s evaluation of fraud factors in planning an audit. The importance of audit committee quality and management incentives”, *International Journal of Auditing*, 12 (3), pp. 181 – 203.
- Baker, C. and Hayes, R. (2004), Reflecting form over substance: the case of Enron. *Critical Perspectives on Accounting*, 15, pp. 767 – 785.
- Baker, R. (2007), “The Contested concept of auditor independence”, *The possibilities for Auditor Independence in the Age of Financial Scandal Advances in Public Interest Accounting*, 12, pp. 17 – 26.
- Baker, R. (2008), “Ideological reactions to Sarbanes-Oxley”, *Accounting Forum*, 32, pp. 114 – 124.
- Balkaran, L. (2005), “A high-powered auditor”, *The Internal Auditor*, 62, pp. 26 – 27.
- Ballas, A. (1998), “The creation of the auditing profession in Greece”, *Accounting, Organizations and Society*, 8, pp. 715 – 736.

Basilico, E. (2012), “Asia’s Enron: Satyam (Sanskrit Word for Truth)”, *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 4, pp. 142 – 175.

Beasley, M. (2009), “How to teach ERM”, *Internal Auditor*, 66, pp. 61 – 63.

Brace, I. (2004), *Questionnaire Design*, London & Sterling, VA.

Brown, R. (1983), “Independent auditor judgment in the evaluation of internal audit functions”, *Journal of Accounting Research*, pp. 444 – 455.

Burnaby, P., Abdolmohammadi, M., Hass, S., Sarens, G. and Allegrini, M. (2009), “Usage of internal auditing standards by companies in the United States and select European countries”, *Managerial Auditing Journal*, 24 (9), pp. 835 – 860.

Cadbury Committee Report (1992), Report of the Cadbury Committee on the financial aspects of corporate governance. United Kingdom, UK: Gee Professional Publishing Ltd.

Carcello, J., Heranson, D. and Raghunandan, K. (2005), “Changes in internal auditing during the time of the major US accounting scandals” *International Journal of Auditing*, 9, pp. 117 – 127.

Carpenter, T., Fennema, M., Fretwell, P. and Hillison P. (2004), “A changing corporate culture”, *Journal of Accountancy*, 3, pp. 57 – 62.

Cheung, T. and Qiang, C. (1997), “Internal audit at guangdong nuclear power joint venture company limited”, *Managerial Auditing Journal*, 14 (2), pp. 219 – 226.

Chun, C. (1997), “On the functions and objectives of internal audit and their underlying conditions”, *Managerial Auditing Journal*, 12, pp. 247 – 250.

Colbert, J. (2002), “Corporate governance: communications from internal and external auditors”, *Managerial Auditing Journal*, pp. 147 – 152.

Cooper, B. (1993), “The audit committee and internal audit”, *Managerial Auditing Journal*, 8, pp. 8 – 10.

Cooper, B., Leung, P. and Wong, G. (2006), “The Asia Pacific literature review on internal auditing”, *Managerial Auditing Journal*, 21 (8), pp. 822 – 834.

Cooper, D. and Neu, D. (2007), “Auditor and Audit Independence In the Age Of Financial Scandals”, *The possibilities for Auditor Independence in the Age Of Financial Scandal Advances in Public Interest Accounting*, 12, pp. 1 – 15.

COSO (1992), Internal control integrated framework (COSO). AICPA, New York, U.S.A.

COSO (2004), ERM Integrated Framework.

COSO (2012), An update of COSO’s internal control-integrated framework.

Dascalu, D., Turlea, E. and Nicolae, F. (2009), “Internal audit quality - A key element for the management decision”, *Osterreichish-Rumanischer Akademischer Verein*.

DeAngelo, L. (1981), "Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*", 3, pp. 183 – 199.

Dedoulis, E. and Caramanis, K. (2007), "Imperialism of influence and the state-profession relationship: The formation of the Greek auditing profession in the post-WWII era", *Critical Perspectives on Accounting*, 18, pp. 393 – 412.

Dedoulis, E. (2006), "The code of Ethics and the development of the auditing profession in Greece, the period 1992-2002", *Accounting Forum*, 30, pp. 155 – 178.

Dittenhofer, M. (2001), "Internal auditing effectiveness: an expansion of present methods", *Managerial Auditing Journal*, 16 (8), pp. 443 – 450.

Dixon, R., Mousa, G. and Woodhead, A. (2004), "The necessary characteristics of environmental auditors: a review of the contribution of the financial auditing profession", *Accounting Forum*, 28, pp. 119 – 138.

Donald, K., McConnel, J. and Banks, G. (2003), "How Sarbanes-Oxley will change the audit process", *Journal of Accountancy*, 196, pp. 49 – 55.

Douglas, B. (2010), "10 steps to Sarbanes-Oxley Savings", *The Internal Auditor*, 67, pp. 43 – 47.

Edge, W. and Farley, A. (1991), "External Auditor Evaluation of the internal audit function", *Accounting and Finance*, pp. 69 – 82.

Flint, C., Fraser, I. and Hatherly, J. (2008), "Business risk auditing: A regressive evolution?- A research note", *Accounting Forum*, 32, pp. 143 – 147.

Francis, J. (2004), "What do we know about audit quality?", *The British Accounting Review*, 36, pp. 345 – 368.

Garitte, J. (1996), "*The position of the statutory auditor within the company and the role of internal audit*", European Confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIIA).

Glandon, T. (2003), "EDI adoption: Controls in a changing environment", *Advances in Management Accounting*, 11, pp. 287 – 317.

Hass, S. Abdoolmohammadi, M. and Burnaby, P. (2006), "The Americas Literature Review on Internal Auditing", *Managerial Auditing Journal*, 21 (8), pp. 835 – 844.

Hawkes, L. and Adams, M. (1994), "Total quality management: Implications for internal audit", *Managerial Auditing Journal*, 9, pp. 11 – 18.

Hughes, J. Humphrey, C. and Turley, S. (1998), "Learning from Mistakes? Using Corporate Scandals to Enhance Audit Teaching", *International Journal of Auditing*, 2, pp. 89 – 101.

International Federation of Accountants (IFAC) (2004), IFAC studies for corporate performance.

- Javeau, C. (2000), Η έρευνα με ερωτηματολόγιο. Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδανός.
- Kaplan, R. and Norton, D. (1996), *The Balanced Scorecard*. Εκδόσεις Harvard Business School.
- Karagiorgos, T., Drogalas, G. and Giovanis, N. (2011), “Evaluation of the Effectiveness of Internal Audit in Greek Hotel Business”, *International Journal of Economic Sciences and Applied Research*, 4 (1), pp. 19 – 34.
- Karapetrovic, S. and Willborn, W. (2001), “Audit and self-assessment in quality management: comparison and compatibility”, *Managerial Auditing Journal*, 16 (6), pp. 366 – 377.
- Kontogeorgis, G. and Filos, J. (2013), The implementation of internal auditing in Greece, *The Southeuropean Review of Business Finance and Accounting*, (Forthcoming).
- Loupis, E. and Spinellis, D. (2001), Information systems security in the Greek public sector. *Information Management Computer Security*, Vol. 9, pp. 21 – 31.
- Lynch, B. (2010), An examination of environmental reporting by Australian state government departments. *Accounting Forum*, Vol. 34, pp. 32 – 45.
- Luck, D. and Rubin, R. (1987), *Marketing Research*. Prentice-Hall International Editions.
- Mahmood, S. (2007), “The role of regulations in the collapse of Barings”, *Journal of Financial Crime*, 3 (1), pp. 71 – 74.
- Marais, M., Burnaby, P., Hass, S., Sadler, E. and Fourie, H. (2009), “Usage of internal auditing standards and internal auditing activities in South Africa and all responders”, *Managerial Auditing Journal*, 24 (9), pp. 883 – 898.
- Marks, N. (2009), “Leveraging Data Analysis Software”, *The Internal Auditor*, 66, pp. 35 – 38.
- Marks, N. (2010), “Defining GRC”, *The Internal Auditor*, 67, pp. 25 – 27.
- McKinsey (2011), *Η Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά*, McKinsey & Company, Athens Office.
- Mcneal, A. (2008), “One Fraud leads to Another”, *The Internal Auditor*, 65, pp. 75 – 78.
- Meigs, B., Larsen, J. and Meigs, F. (1984), *Auditing*.
- Melville, R. (2003), “The contribution internal auditors make to strategic management”, *International Journal of Auditing*, 7, pp. 209 – 222.
- Mertzanis, H. (2001), “Principles of Corporate Governance in Greece”, *Blackwell Publishers*, 9 (2), pp. 89 – 99.
- Meynen, P. (2009), “How to write a security policy: Network security policy manual”, *ISACA Journal*, 1, pp. 1 – 3.

- Michie, J. and Oughton, C. (2005), "The corporate Governance of Professional Football Clubs in England" *Blackwell Publishing*, 13 (4), pp. 517 – 530.
- Minelli, E., Rebori, G. and Turri, M. (2009), "Why do controls fail? Results of an Italian Survey", *Critical Perspectives on Accounting*, 20, pp. 933 – 943.
- Moeller, R. (2007), COSO Enterprise Risk Management. Understanding the new Integrated ERM Framework. John Wiley and Sons.
- Moeller, R. (2009), Brink's Modern Auditing. John Wiley and Sons Inc.
- Moizier, P. (1991), Independence in Current Issues in Auditing. Paul Chapman publishing Ltd.
- Nagy, A. and Cenker, W. (2002), "An assessment of the newly defined internal audit", *Managerial Auditing Journal*, 17 (3), pp. 130 – 137.
- Paape, L., Scheffe, J. and Snoep, P. (2003), "The Relationship Between the Internal Audit Function and Corporate Governance in the EU - A Survey", *International Journal of Auditing*, pp. 247 – 262.
- Pantelidis, P., Drogalas, G., Ioannidou, E. and Kesisi, E. (2011), Major Studies of Internal Auditing: Greece in Conjunction with Europe. New Horizons in Industry, Business and Education, Chios, Greece.
- Pickett, K. (2005), The Essential Handbook of Internal Auditing, John Wiley and Sons Ltd.
- Prawitt, D., Smith, J. and Wood, D. (2009), "Internal Audit Quality and Earnings Management", *The Accounting Review*, 84 (4), pp. 1255 – 1280.
- Rezaee, Z. (1995), "What COSO report means for the internal auditors", *Managerial Auditing Journal*, 10, pp. 5 – 9.
- Rittenberg, L., Martens, F. and Landes, C. (2007), "Internal Control Guidance", *Journal of Accountancy*, 203, pp. 46 – 50.
- Roth, J. (2003), "How do internal auditors add value?", *The Internal Auditor*, 60, pp. 33 – 37.
- Saint, C. (2009), "The need for control", *The Internal Auditor*, 66, pp. 65 – 69.
- Sarens, G., D'Onza, M. and Melville, R. (2011), "Are internal auditing practices related to the age of the internal audit function?", *Managerial Auditing Journal*, 26 (1), pp. 51 – 64.
- Schafer, S. (2011), "Implementing a quality control review process: The need for quality control review", *The Appraisal Journal*, 79 (3), pp. 241 – 249.
- Schneider, T. and Wilner, N. (1990), "A test of audit deterrent to financial reporting irregularities using the randomized response technique", *The Accounting Review*, 65, pp. 105 – 118.
- Seaman, J. (2006), "What works best", *Internal Auditor*, pp. 42 – 48.

- Sharkasi, Om. (2007), “Who audits the IT auditor: Monitoring IT audit tasks” *Journal Online, ISACA*.
- Shleifer, A., and Vishny, R. (1997), “A survey of corporate governance”, *Journal of Finance*, 52, pp. 737 – 784.
- Simnett, R., Nugent, M. and Huggins, A. (2009), “Developing an international assurance standard on greenhouse gas statements”, *Accounting Horizons*, 23, pp. 347 – 363.
- Sneller, L., Langendijk, H. (2007), “Sarbanes Oxley Section 404 Costs of Compliance: A case study”, *Journal Compilation: Blackwell Publishing*, 15, pp. 101 – 111.
- Spanos, L. (2003), *Corporate governance in Greece: developments and policy implication* Center of Financial Studies.
- Spira, L. and Page, M. (2002), Risk Management. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 16, pp. 640 – 661.
- Tackett, J., Wolf, F. and Claypool, G. (2004), “Sarbanes-Oxley and audit failure: A critical examination”, *Managerial Auditing Journal*, 19, pp. 340 – 350.
- Tysiac, K. (2012), “Internal control revised”. *Journal of Accountancy*, pp. 25 – 29.
- Wang, G. (2005), “Strategies and influence for information security”, *Journal Online, ISACA*.
- Watson, G. (2012), “A comprehensive approach to quality aims at inclusive growth: *The Journal for Quality & Participation*, pp. 16 – 20.
- Wells, J. (2004), “*New Approaches to Fraud Deterrence*,” *Journal of Accountancy*, 197, pp. 72 – 76.
- Ziegenfuss, D., Myers, P. and Talley, W. (2006). *Determinants of internal audit function performance*. Draft edition.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εισαγωγική Επιστολή - Ερωτηματολόγιο Αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Έρευνα της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου.

Αξιότιμοι/ες Κύριοι/Κυρίες,

Το παρόν ερωτηματολόγιο συντάχθηκε στο πλαίσιο Μεταπτυχιακής Διατριβής που εκπονείται στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για τον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών της Εφαρμοσμένης Λογιστικής και Ελεγκτικής.

Παρακαλώ όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα να απαντήσετε με ειλικρίνεια τις ερωτήσεις έχοντας υπόψη σας ότι το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση. Για την επιτυχία της έρευνα, δόκιμο θα ήταν να απαντήσετε σε όλα τα ερωτήματα καθώς τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν συνολικά.

Αναμένοντας, την ανταπόκριση σας στην συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την πολύτιμη βοήθεια σας στην έρευνα.

Με εκτίμηση

Παπαδημητρίου Μαρία, μεταπτυχιακή φοιτήτρια.

Οδηγίες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

Για λόγους που αφορούν την ερευνητική μας εργασία υπάρχουν 3 τύποι ερωτήσεων:

- Στον πρώτο τύπο ερωτήσεων επιλέξτε από 1 (διαφωνώ απολύτως) μέχρι και 5 (συμφωνώ απολύτως).
- Στον δεύτερο τύπο ερωτήσεων (ΝΑΙ / ΟΧΙ / ΔΞ/ΔΑ) απλά κυκλώστε την απάντηση.
- Στον τρίτο τύπο ερωτήσεων κυκλώστε την απάντηση που θεωρείτε κατάλληλη.

Ερωτηματολόγιο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ		Καθόλου	Σε μικρή κλίμακα	Σε μέτρια κλίμακα	Σε μεγάλη κλίμακα	Πάρα πολύ
1.	Η επιχείρηση προβαίνει στην αξιολόγηση του προσωπικού της;					
2.	Είναι σαφής ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων των εργαζομένων;					
3.	Θεωρείτε πως ο εσωτερικός ελεγκτής δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα;					
4.	Υπάρχει εναλλαγή στους ελεγκτές που επιθεωρούν το κατάστημά σας;					
5.	Υπάρχει διαχωρισμός των καθηκόντων στην επιχείρησή σας;					
6.	Η διοίκηση μεταδίδει τη σημασία ηθικής συμπεριφοράς στο σύνολο της επιχείρησης;					
7.	Το προσωπικό υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου επαρκεί για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων του;					
8.	Το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι έμπειρο και εξειδικευμένο;					
9.	Υπάρχουν προσωπικές - φιλικές σχέσεις ανάμεσα στον ελεγκτή και τους υπαλλήλους;					
10.	Έχει ο εσωτερικός ελεγκτής πρόσβαση σε όλα τα αρχεία και τις πληροφορίες της επιχείρησης;					
11.	Τα στελέχη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου έχουν επαρκή γνώση των ΔΠΧΑ;					
12.	Ο προϋπολογισμός του τμήματος εσωτερικού ελέγχου ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησης;					
13.	Πιστεύετε ότι αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά θα μπορούσε να εντοπιστεί από την επιχείρηση;					
14.	Αν κάποιος διέπραττε ανήθικη συμπεριφορά πιθανότατα να εντοπιζόταν και να τιμωρόνταν;					
15.	Η επιχείρηση εφαρμόζει τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών;					
16.	Η διοίκηση της επιχείρησης εφαρμόζει τις προτάσεις των εσωτερικών ελεγκτών;					
17.	Υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στον εσωτερικό έλεγχο και τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης;					
18.	Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού σφαλμάτων;					
19.	Υπάρχουν πιέσεις στο εργασιακό περιβάλλον που ωθούν τους υπαλλήλους στην απάτη;					
20.	Ο διευθυντής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου;					
		ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΔΞ/ΔΑ		
21.	Υπάρχει ειδική υπηρεσία ελέγχου για κάθε τμήμα;					
22.	Η επιχείρηση διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου;					
23.	Η επιχείρηση έχει υιοθετήσει τηλεφωνική γραμμή όπου οι πελάτες, προμηθευτές μπορούν να κάνουν καταγγελία σχετικά με μια απάτη;					
24.	Ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εσωτερικού ελέγχου εκτελεί παράλληλα και άλλα καθήκοντα;					
25.	Ελέγχονται καθημερινά από αρμόδιο στέλεχος οι προβλεπόμενες ημερήσιες καταστάσεις ελέγχου;					

		Οικονομική	Εμπορική	Παραγωγική	Δημ. Σχέσεων	Προμηθειών
26.	Σε ποια από τις παρακάτω λειτουργίες θεωρείτε ότι η διοίκηση θεωρεί τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου περισσότερο σημαντική;					
		3	4	5	6	6
27.	Από πόσα μέλη αποτελείται η Επιτροπή Ελέγχου;					
		Ανά μήνα	Τρίμηνο	Εξάμηνο	Έτος	>Έτος
28.	Ποια είναι η συχνότητα ενημέρωσης του Δ.Σ. της εταιρείας από την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου;					
		Περιοδικός ελ. στα ΠΠΣ	Κωδικός πρόσβασης	Κλειδαριές ασφαλείας	Παρουσία φύλακα	
29.	Ποια από τα παρακάτω μέσα χρησιμοποιεί η επιχείρηση προκειμένου να αποφύγει ακούσια ή εκούσια παραποίηση των στοιχείων της					
		Πτυχίο ΑΕΙ οικονομικής/λογιστικής	Επαγγελματικός τίτλος	Εργασιακή εμπειρία σε εσωτερικό/εξωτερικό έλ.	Συμμετοχή σε εξειδικευμένα σεμινάρια	
30.	Ποιες γνώσεις στους τομείς λογιστικής και ελεγκτικής έχει ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου;					